Hind 0,78 €

KESKNÄDAL

ISSN 1406-9083

Ilmub aastast 1999

Nr 50 (1081) 20. detsember 2017

RAHVA POLIITIKALEHT

Kirikuõpetaja Mart Jaanson: „Rahu on inimese elus kõige tähtsam asi.“

USK JA MUUSIKA: Alates 2003. aastast tegutseb Mart Jaanson EELK Nõo Püha Laurentsiuse koguduse õpetajana. Ta on õppinud Tallinna Konservatooriumis ja Viini Muusika- ja Lavakunstikõrgkoolis. Jaanson on Eesti Arnold Schönbergi Ühingu asutajaliige ja tegutseb Eesti muusikaelus muusikakriitikuna ja heliloojana. 1999–2001 oli ta Heino Elleri nim. Tartu Muusikakooli direktor. Mart Jaanson on olnud Tartu Uue Muusika Pidustuste peakorraldaja. Alates 2001 TÜ muusikateooria lektor. *Foto: Evald Veldemann*

Detsembrikuu on hingekarjastel pingeline tööaeg. Tartumaal tegutseva EELK Nõo Püha Laurentsiuse koguduse õpetaja Mart Jaanson leidis sel perioodil aega usutluses Kesknädalale mõtiskleda igavikulistel teemadel, mis küllap lähevad korda igaühele, ka neile, kes seda ise ehk avalikult ei tunnista.

Usutles **JAAN LUKAS**

Küllap kõlab jõulusõnum igalt kirikuõpetajalt ja igas kirikus mõneti erinevalt. Milline on selle jõulusõnumi omapära, mille ütlete teie EELK Nõo Püha Laurentsiuse koguduses?
Eks kõik kirikuõpetajad kõnelevad jõulude ajal ikka ühest ja samast – sellest, et Jumal on inimeseks saanud. Muidugi teeb iga õpetaja oma jutlustes seda erinevalt. Jõululaupäeva ning I ja II jõulupüha jutlused mul veel valmis pole, kuid Nõo Valla Lehe detsembrinumbrisse kirjutatud jõulumõtiskluses küsin: „Miks siis ikkagi Jumal inimeseks sai?“ Lõik apostel Pauluse kirjast galaatlastele 4. peatüki salmides 3–5 peaks sellele küsimusele vastama: „Kui me olime väetid lapsed, siis olime orjuses maailma algainete meelevalla all. Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla, lahti ostma seadusealuseid, et me saaksime poja seisuse.“

Küllap saab sellele küsimusele olla subjektiivne vastus, kuid milline on teie arvates kõige sügavasisulisem ja kaunim jõulumuusika?
Kõige sügavasisulisem jõulumuusika on jõululaulud, mille tekst räägib Jeesuslapse sünnist – eks ole see ju jõulude olemus. Kõige kaunim jõulumuusika on aga minu arvates see, mis seob meid lapsepõlve jõulukogemustega. Minulgi on mitu lemmiklaulu just sel põhjusel.

Küsimus sai esitatud suuresti seetõttu, et olete lõpetanud Tartu lastemuusikakooli, Heino Elleri nim. Tartu Muusikakooli, Tallinna Konservatooriumi kompositsiooni erialal *cum laude*. Teie õppejõuks oli helilooja Eino Tamberg. Kas usu ja teoloogia juurde jõudsitegi läbi muusika?
Õpingutes Tartu Ülikooli usuteaduskonnas oli mul võib-olla tõesti kasu muusikahariduse omandamise käigus saadud muusikaajaloolistest teadmistest, kuid usu juurde tulekul muusika ei aidanud. Pigem sundisid mind usklikuks saama mu sisemised läbielamised teatud eluperioodil.

Jõulupühade eel kuulutatakse välja jõulurahu. Nõo koguduse sõnumileht kannab pealkirja „Rahutegija“. Milline on üldse rahu tähtsus ja tähendus tänases ühiskonnaelus? Rahu mõistet on ju tõlgendatud mitmeti. Üks ütlusi näiteks kõlab *si vis pacem, para bellum* – „kui tahad rahu, valmistu sõjaks“.
Rahu on inimese elus ja surmas kõige tähtsam asi. Soovitakse ju surnutele „Puhka rahus!“, mis näitab seda, et rahu peetakse ülimaks seisundiks, millesse inimene võib jõuda. Küsimuses toodud Vegetiuse sentents on selles mõttes õige, et inimühiskonnas tuleb rahu nimel kõvasti pingutada ja relvad peavad kogu aeg valmis olema. Kirikuõpetajana leian, et inimjõul rahu saavutamine on koguni võimatu, sest inimsüda on patu läbi rikutud. Siin saab olla vaid üks lahendus – inimese südame uuenemine. Kolmainu Jumal on selle võimalikuks teinud.

Milliseid meeleolusid tekitab teis tänavune jõulukuine ilm? On detsember, kuid sajab vihma. Te rääkisite II advendipüha jutluses vihmast kui Iisraeli põllumehele hädavajalikust loodusnähtusest.
Tänavune detsembriilm on vist paremgi kui kahel viimasel aastal samal ajal: oleme ju korraks näinud ka imeilusat lumist Eestit. Pori on minu jaoks ebamugavam kui vihm, kuid tänavu leiame hommikul välja minnes maapinna, vähemalt siin meiekandis, ikka enamasti kahutanuna.
Mis puutub aga vihma Iisraelimaal, siis nimetatud jutluses toodud näidet tuleb võtta sümbolina elustajast. Iisraelis on vihm miski, mis elustab. Meie põhjamaises kliimas võiks elustajana võtta suvel päikest ja talvel lund, aga nii siin kui ka Iisraelis vajavad inimhinged ikka seda elu, mis tuleb Jumalalt.

Kirikuõpetajatel on tavaks jutlustes soovida head vabariigi presidendile ja peaministrile. Mida neid soove välja öeldes ise mõtlete? Millised on näiteks teie ootused tänasele Eesti presidendile, peaministrile, Riigikogule?
Kas mõtlete selle headsoovimise all vist palvetamist? Jah, Eesti luterlikus kirikus on alati kombeks palvetada kõigi eest, kes seisavad rahva teenistuses – küll mitte jutluses, vaid üldises palves, mida nimetatakse kirikupalveks. Luterlik kirik lähtub alati põhimõttest, et ilmalikud juhid pole isehakanud, vaid Jumala poolt paika pandud. Muidugi oleks parem, kui nad seda ka ise usuksid.
Siis käituksid nad viisil, mis on riigile ja rahvale parim. Kuid arvan, et ükski riigijuht pole parem ega halvem kui rahvas, keda ta juhib.
Minu ootused tänasele presidendile, peaministrile ja Riigikogule on lihtsad: nad peavad teenima oma riiki ja rahvast nii hästi kui suudavad ja niikaua, kuni neile selleks võimalust antakse.

Loe edasi lk 3

JUHTKIRI

Üksinda ja üheskoos

Jõulumõtisklus

ENN EESMAA
Riigikogu aseesimees

Jõuluaeg tuletab kõigile igal aastal meelde, kui väga vajab igaüks meist valgust, soojust ja lähedust. Avaneb otsekui ajatunnel, mille ühes otsas oleme meie, teine ots aga tähistab aegade algust, kõiki neid inimpõlvi, kes enne meid elanud ning omas ajas pimedusejõudude kiuste valgust ja lähedust ihanud.

Jõuluajal õnnetuid ja üksikuid inimesi nähes mõtled paratamatult, kas tõesti pole kedagi, kes neidki meeles peaks, hingevalgust jagaks. Samas on tänases maailmas ju kerge ennast üsna väikese vaevaga ükskõik kui koguka kogukonna liikmena tunda või selleks saada. Internetiajastul võid soovi ja oskuste turvil iga hetk kasvõi kogu inimkonnaga ühendusse astuda, seda joovastavat globaalosalust jagada. Sestap pole pealiskaudsel vaatlusel mitte iga üksikuna näiv inimene päriselt kõigist ja kõigest eraldatud. Pole ju võimatu, et ta suhtleb üksi ja omaette tegelikult paljudega, ning on võimalik, et väga olulistel teemadel.
Samas on aga kummalisel kombel tänases maailmas tuntud ja tunnustatudki liidreid, kes, vaatamata oluliste teemadega pidevalt kõigi huvifookuses olemisele, oma riigi rahvarikkusest ning osakaalu kaalukusest hoolimata on kuidagi üksi, koguni teiste poolt tõrjutuks jäänud. Vaatamata keerukusele on aga neidki rahvajuhte võimalik aidata. Seda saavad valimispäeval teha demokraatlike riikide rahvad ise.

Kuid on ka tõepoolest väga üksikuid ja abi vajavaid inimesi, kes erinevatel, mõnigi kord neist endist mitte olenevatel põhjustel, on üksi jäänud või jäetud. Kolleegide, sõprade, sugulaste, kiriku või koguni riigi poolt. Selliseid inimesi tuleb alati ja igal pool aidata ning abistada. Eriti aga jõuluajal, mil kõrvalejäämine erilise valu ja intensiivsusega ennast meelde tuletab. Õnneks on meie seas ikka ja alati olnud inimesi, kes teisi nende hädades aidata tahavad. Ning mitte pelgalt hea sõna või sõbraliku tähelepanuga, kuigi seegi on oluline. Oma väärtuslik osa on abistamistegevuses kirikul.

KESKMÕTE: ***Hoidkem oma meeled avatud, jätkakem tõeotsinguid nii üksi kui ka üheskoos!***

Mõnigi meist on arvamusel, et ega õiget jõulutunnet lumeta talvel meie hinge ei sigine. Kui jõulude tähendus oleks lumerohkusest sõltuv meteoroloogiline nähtus või seisund, poleks jõule soojadel laiuskraadidel kunagi tähistatud. Polaaraladel elataks aga katkematus jõulumeeleolus, mida ju samuti võimatu ette kujutada.
Jõulude tähendus on muus ning on oluline ka neile, kes niiväga usklikud pole. Sel erilisel ajal meenub ka halli habemega taatidele kauge lapsepõlv, mil nemad olid väikesed ja nende vanaisad halli habemega. Meile kõigile aga meenub inimkonna lapseiga, mil kõik oli alles ees, – paljud vead, kuid ka head teod tegemata, avastused aimamata.

Inimkond pole tänase päevani üheselt kindel, kuidas kõik tegelikult alguse sai. Kas suure lõpmatuse valla päästnud kaootilise paugu või suursuguse plaani tõttu, mis tegelikult küll ülipauku ei välista. Tahtmatult tekib ju küsimus: mis või kes oli enne Suurt Pauku? Teadlased räägivad, et lisaks universumile on olulisi märke ka multiversumist, lõputuist paralleelmaailmadest, mis, nii uskumatu, kui see ka tundub, ei välista, et kusagil meist väga kaugel või ehk hoopis ootamatult lähedal süüdatakse jõuluootuses ühel teisel Eestimaal advendiküünlaid ja täpselt meiesugused inimesed otsivad pimedal ajal valgust ning inimlikku lähedust, peljates üksindust.

Pole päris võimatu, et see ongi nii, kuid lõpmatust on lõpmata raske ette kujutada. Küllap seetõttu tundub selline mõttekonstruktsioon täna veel paljudele võimatu. Kuid ärme unusta, et ka Giordano Bruno, Kolumbus, Kopernikus ja Albert Einstein, ka Martin Luther olid esiotsa üksinda. Täna peame neid üheskoos üksmeelselt inimkonna geeniusteks. Hoidkem oma meeled avatud, jätkakem tõeotsinguid nii üksi kui ka üheskoos! Rahulikku jõuluaega ja parimas mõttes rahutut aastat 2018 teile kõigile!

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Email: kesknadal@kesknadal.ee Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja	**Indrek Veiserik**	indrek@kesknadal.ee	**6 274 573**
Toimetaja	**Tiit Maksim**	tiit@kesknadal.ee	**6 273 465**
Reporter-toimetaja	**Aivar Jarne**	aivar@kesknadal.ee	**6 274 583**

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Aasta ebaõnnestujad

Kesknädala hinnangul moodustavad aasta läbipõrujate esikolmiku EKRE, Tegusa Tallinna ja Savisaare valimisliit ning Hanno Pevkur ***(pildil)***.
Enne kohalikke valimisi lubas EKRE, et saab kõikjal võimule. Aga mida see kihutuskõnet pidav kolmainus – isa-poega Helmed ja Jaak Madison – suutis pakkuda? Suurt midagi!

EKRE pole kunagi saanud valitseda, olgugi et väga tahaks. Suurele propagandale ja raharaiskamisele vaatamata ei saadud ühtki vallavanemakohta, saadi vaid üks volikogu esimehe koht Raplas. Tuleb välja, et tark valija ei võta EKRE jaburdusi tõe pähe!
Teiseks meenub Tegusa Tallinna ja Savisaare valimisliidu põrumine. Üks koht Tallinna linnavolikogus oli mõru pill, mis tuli Edgar Savisaarel ja tema toetajatel pärast kohalikke valimisi alla neelata. Kahjuks unustas häältemagnetiks võetud Edgar Savisaar ära tõsiasja, et tema pole enam Keskerakonna esimees ja et rahvas usaldab peaminister Jüri Ratast. Lisaks kõigele oli Savisaar asunud kandideerima selle erakonna vastu, kelle asutajaliige ta on. Ja tehes seda veel koos Jüri Mõisaga, kes on aastakümneid olnud nii tema kui ka Keskerakonna põline vastane.
Toetudes Savisaare nimele ja ajades lausa vastupidist poliitikat, ei saanudki olla teistsugust tulemust. Seda rikkad ärimehed Urmas Sõõrumaa ja Jüri Mõis lahti mõtestada ei suutnud. Selle aasta käärvaht Reformierakonnas tõi läbikukkujate TOP-kolme ka Hanno Pevkuri.
Euroopa Komisjoni volinik, Reformierakonna endine juht Andrus Ansip ei hoia erakonna praeguse liidri Hanno Pevkuri vigade üleslugemisel värve kokku. „Kui sa oled juht, siis juhi, ja ära halise. Ära kurda, et inimesed, keda sind on valitud juhtima, on valed inimesed. Pidev sisevaenlase otsimine ei ole juhile kohane. Juht peab probleeme lahendama ja juhitavaid liitma, mitte ise probleeme tekitama või olemasolevaid probleeme võimendama," käratas endine ülemus tänasele.
Reformierakond ostab kommunikatsioonisuhete teenust sisse ettevõttelt *Agenda PR*, millele tasutakse teenuse osutamise eest 6000 eurot kuus. Delfi andmetel ei tegele *Agenda PR* mitte terve Reformierakonnaga, vaid pelgalt esimehe Hanno Pevkuri maine kujundamisega. Seega siis tulemuseta töö, ja maha tuleb kanda ka 72.000 eurot, mis tuulde paisati. Uuel aastal ollakse targemad ja otsitakse parteile uus esimees.
Kui käidi välja Kaja Kallase nimi, siis mängis too tüdruk kaua pimesikku: et miks nüüd nii kiiresti ja miks mina ei teadnud sellest midagi? No kuule, sms-id oma isaga, telefonijutud pealekauba!
Tähtsam oleks teada, kas Kaja Kallase juhtimisel saaks Reformierakond valitsuse tasandil Keskerakonna jaoks parketikõlbulikuks. Kas Reformierakond oleks võimeline minema koalitsiooni Keskerakonnaga? Vastused saame siis, kui Reformierakond muudab oma senist agendat ja asub Eesti rahva poolele, aga mitte ei vastandu hästijuhitud valitsuskoalitsioonile.
Nii lihtne see ongi.

Kui tegevjuht ei mõista

Üks suurettevõtte juht, Tele2 tegevdirektor Argo Virkebau ***(pildil)*** teatas, et 95% inimestest jääb uue maksusüsteemiga hätta ja et nende jaoks on see õudusunenägu.
Milleks selline rumal paanika? Mis on uuel aastal uutmoodi? Maksuvaba tulu suureneb 6000 euroni.
Sotsiaalamet arvutab ilma mingi avalduseta maksuvaba osa ja ükski pensionisaaja ei pea muretsema.

Kui pensionisaaja käib ka tööl, siis on temal kaks valikut: kas kirjutab avalduse tööandjale või ei kirjuta. Tihti ületavad pensioni ja töötasu maksuvaba osa aastas 6000 euro piiri ning siis on vajalik paluda raamatupidajal rakendada miinimumist üle ulatuva osa suhtes tulumaksu mahavõtmist, et järgmisel aastal tuludeklaratsiooniga mitte juurde maksta. Ei usu, et see oleks meie inimestele arusaamatu.
Segaduse tekitas see avalduste jutt. Varem polnud seda vaja, sest üldjuhul võeti brutopalgast tulumaks maha.
Samas on töötajale antud võimalus kasvõi igakuiselt avaldus esitada, kui ta teisiti ei saa. See muidugi teeb raamatupidaja töös vajalikuks arvutusmudeli muutmise. Ühe hiirekliki teie maksutabelis.
Aga tegevjuht jätkab: "Inimesed ei oska aasta alguses oma tulusid ennustada ning võtta vastu otsust, millise summa pealt nad peaksid tulumaksu tasuma. Eriti keeruline on see näiteks müügiinimestel, kelle sissetulek pole fikseeritud ja kõigub kuude lõikes. Lisaks veel nüanss, et kui inimene teenib kasvõi ühe kuu kõrget tasu, siis muutub tema senine prognoos kehtetuks."
Selle pika jutu peale kõlbab selgituseks vaid üks lause: las raamatupidaja teeb oma tööd, võtab maksud maha, ja kui tekib ülemakse, saate kõik ilusasti järgmisel kevadel tagasi. Ei mingit peavalu. Nii, nagu oli siiamaani.
Paanikategijatel on hoopis omakasud sees. Maksumuudatused pensionäridele ja töötajatele on tehtud valitsuskoalitsiooni poolt. Rahvale jääb rohkem raha kätte. Loomulikult püüavad vastased igati segadust külvata, sest nemad seda ei suutnud ega osanud teha. Selge kahjurõõm!
On arusaamatu, kuidas ettevõtte tegevjuht julgeb nimetada Eesti inimeste enamust rumalateks. Mingit raskust uue maksusüsteemi kasutamises pole. Pigem püütakse selliste artiklite ja uudistega maksusüsteemi halvustada.
Seega siis – 95% inimestest on täiesti juhmid ega oska ilma targa juhi suunamiseta isegi oma tulusid ennustada… Sellises valguses võib vaid imeks panna, mismoodi nii paljud suudavad kodulaenu võtta ja autosid liisida.
Jätame kõik lollused ja segaduspaanika vanasse aastasse! Naudime jõulurahu ja oleme uuel aastal veel tublimad!

HIIBUSE NÄDAL

Kersti Sarapuu: Keskfraktsiooni jaoks on esikohal inimesed

Riigikogu Keskfraktsiooni juhile Kersti Sarapuule on oluline, et järgmisest aastast tõusevad keskmist palka saavate inimeste sissetulekud. Selle tulemusena oleks ühiskond tervem ja sidusam. Fraktsioon on selle nimel ühtlaselt teinud tööd kogu aasta.

Millised on olnud tähtsamad seadused, mis sel aastal Keskfraktsiooni toel Riigikogus vastu võetud?
Kõige olulisemaks on muidugi tuleva aasta riigieelarve, mis leidis eelmisel nädalal Riigikogu heakskiidu. See eelarve on esimene, mis on praeguse koalitsiooni nägu ning kannab neid ideid, millest oleme kogu aeg rääkinud: tuleb arvestada tavainimeste huvidega. Ellu viiakse tulumaksureform, kus tulumaksuvaba miinimum tõuseb 500 euroni ning keskmist palka saavale inimesele jääb kuus senisest enam kätte 64 eurot. Suured muudatused on muidugi tervishoiureform ja pensionisüsteemi muudatused. Haldusreformi käigus taastatakse ka kohalike omavalitsuste tulubaas ning põllumajandustoetused. Muidugi on hea meel, et tõusevad näiteks õpetajate ja lasteaednike palgad.

Eelarve ületas sel aastal esmakordselt 10 miljardi piiri ning sellega saab palju korda saata. Opositsioonil ei olnudki palju sisulisi argumente eelarve vastu.
Tõepoolest polnud eriti sisulisi vastuväiteid, kui keskenduti peamiselt nn struktuursele puudujäägile. See aga on iseenesest väga hinnanguline: kas ikka on 0,25 protsenti miinust või on seda veidi vähem või veidi rohkem? Aga võib-olla hoopis suurenevad dividendid või tuleb mingit sorti majanduskriis, kus tuleb erakorraliselt sekkuda? Igasuguseid sündmusi võib prognoosida, mis puudutavad seda struktuurset üle- või puudujääki. Oluline on, et nominaalne eelarve on tasakaalus ning arvestab inimeste huvidega.

Kas keskmist palka teenivate inimeste huvidega arvestab enim 64-eurone igakuine lisasissetulek?
Keskmist palka saavatele inimestele on igakuine 64-eurone lisasissetulek ning aastas lisanduv enam kui 700 eurot üliioluline. Kunagi ei saagi luua niisugust maksusüsteemi, et kõik oleksid võrdselt rahul. Kui nüüd kritiseerivad need, kes mitmel töökohal teenivad enam kui 2000 eurot kuus, et järgmisest aastast peab pisut rohkem makse maksma ning esimest korda on vaja oma maksudesse ka korraks süveneda, siis jõukamad inimesed peavadki pisut rohkem makse maksma ning rohkem ühiskonda panustama. See tähendab rohkemate võimaluste loomist ühiskonna sidususe nimel.

Kuidas on Keskerakonna fraktsioon Riigikogus aasta jooksul hakkama saanud? Esimest korda on tulnud olla valitsuse juhterakonnaks ning juhtivaks fraktsiooniks.
Mul on tõsiselt hea meel fraktsiooni üle. Kui arutlusel on ikka tõsised asjad, siis hoitakse ühte, 100-protsendiliselt kokku. Seda näitas ka viimatine eelarve vastuvõtmine, kus kõik fraktsiooniliikmed hääletasid poolt.

Vahepeal ju mõned ennustasid, et fraktsioon lausa laguneb?
Alati on muidugi ka neid olukordi, kus ollakse eriarvamustel ning ühele või teisele liikmele ei meeldi mõned otsused või arvamused. Aga otsustavatel hetkedel käitutakse vastutustundlikult ning mõeldakse, mis on riigile ja rahvale parim.

Praegu ei mõlguta küll keegi mõtteid, et peaks kuhugi ära minema või hakkama vastu töötama. Tööõhkkond on väga meeldiv, ning ma loodan, et saab arutada kõigi ettepanekuid ja kuulata kõigi arvamusi. Alati leiame ühise lahenduse, mis arvestab ka koalitsioonipartnereid.

Kas koalitsioonikaaslaste – sotsiaaldemokraatide ja IRL-iga – on Riigikogus head suhted?
Suhted on head ja ikka arutleme erinevate teemade üle. Olgu selleks viimasel ajal siis näiteks alkoholiaktsiisid või gümnaasiumi- ja erikooliseadused. Kui vaja vaielda, siis vaidleme ka, kuid tulemuseni peame jõudma ühiselt.

Suurim, opositsiooniline Reformierakonna fraktsioon on lubanud Keskerakonna võimult peagi minema tõugata. Kuidas neil see välja tuleb?
Reformierakond etendab pikalt planeeritud lavastust, mida praegu püütakse välja mängida. Uuesti üritatakse hakata rääkima liberaalsest maailmavaatest ning tuua esile rikkamate inimeste ja ettevõtete huvisid. Teistsugust maailmavaadet ja poliitikat püütakse halvustada nii parlamendis kui ka väljaspool. Seda nii tehtud otsuste kui ka inimeste tasandil.

Mil moel on oktoobris aset leidnud kohalikud valimised mõjutanud töötamist Riigikogus? Kas kõigil, kes on nii parlamendisaadikud kui ka kohalike volikogude liikmed, ikka jätkub aega Toompeal täie jõuga tööd teha?
Eks algul ikka olid mõned kahtlused, kas volikogudesse valitud saavad topeltkoormusega hakkama. Kuid kohe algul seadsime paika reeglid, et volikogudes ei käida neil päevadel, mil Riigikogus on istungid ning tähtsad hääletused. Volikogudes osalemise põhiliseks ajaks on reedene päev või mõni vaba õhtupoolik, ning sel ajal tuleb kohalike asjadega hakkama saada.

Millised on soovid saabuvateks jõuludeks ja aastavahetuseks?
Et välja on kuulutatud jõulurahu, tuleks ka poliitilisel tasemel halvustavad rünnakud lõpetada. Parem keskendume kodurahule ning mõtleme lähedastele ja headele sõpradele. Peamine, et üksteisele sel ajal liiga ei teeks ning et ikka oleks ühtehoidmist.

Küsis Aivar Jarne

Küsimused Raul Rebasele

Meediaekspert Raul Rebane *(pildil)* rabas Eesti meediamaastikku halva uudisega. Eelmisel nädalal (11. detsembril) kirjutas ta Postimehes, et igasugused rahaeraldised Venemaa telekanalitele tuleks võimalikult kiiresti lõpetada. Oma nõudmiste kinnituseks esitas ta üht ukrainlaste uurimust, et Venemaa tähtsaimad telekanalid PBK, RTR ja NTV kajastavad oma uudiste- ja poliitikasaadetes teisi riike negatiivselt.

Raul Rebase meelest annab kõnealune uuring tugevad argumendid selleks, et Tallinn lõpetaks eetriaja ostmise PBK-lt, mis olevat „poliitiline, eetiline, majanduslik kui ka kommunikatsiooniteoreetiline absurd“. Seda enam, et Venemaa põhiliste telekanalite eesmärk olevat valmistada Venemaa elanikkonda ette „potentsiaalseks konfliktiks Läänega“ ja luua argumendid, et Venemaal on õigus üle võtta nõrk ja jagatud Euroopa.

Jättes siin kõrvale Ukraina ja mõnede teiste ekspertide ennustused, et kohe-kohe puhkeb Venemaa uus konflikt Läänega ning et selle ettevalmistamiseks on head igasugused vahendid eesotsas meediaga, pööraks tähelepanu sellele, mida Rebane nõuab Tallinna linnavõimult. Nimelt seda, et võimalikult kiiresti lõpetataks igasugused rahaeraldised Venemaa telekanalitesse. Ta esitab ka mitmeid küsimusi stiilis: milliste argumentidega ikka põhjendatakse raha kulutamist Vene kanalitele ning miks ühel linnal on oma meediastrateegia, mis erineb riigi kommunikatsioonistrateegiast? Ning lõpetuseks küsimus „Kas Tallinn on riik või linn?“.

Kui lõpust alustada, siis vastuseks on: Tallinn on linn ning Eesti riigi pealinn ka vastava seadusesätte alusel. Meediastrateegiaid ning kommunikatsioonikavu ja -plaane aga ei koosta mitte ainult riigid ja linnad, vaid ka iseseisvad institutsioonid, asutused ja ettevõtted. Seda seepärast, et üht ja õiget meediastrateegiat kõigile on keeruline teha. Või soovib Raul Rebane seda pakkuda?

Siit siis ka küsimused Raul Rebasele:

1) Kas peate õigeks ühtset meediastrateegiat riigile ja pealinnale?
2) Kui peate õigeks, siis milliste argumentidega?
3) Kas Teil on näiteid, et teised EL-i riigid teeksid midagi sellesarnast?
4) Kui neid näiteid ei ole, siis tahaks kuulda argumente, miks Eesti peaks tegema nii erakordse erandi?

Ning lõpetuseks: 5) Kas Raul Rebane ise vaatab PBK Eesti-uudiseid? Seal on näidatud näiteks seda, kuidas Tallinn rajab vabariigi juubeliks 100 mänguväljakut või kuidas Eesti ametkonnad said hästi hakkama Euroopa Liidu eesistumisega.

Eesti peamistes teleuudistes kajastatakse niisuguseid asju väga napilt. Rahvusringhäälingu uudistesaade AK jookseb hoopis Keskkriminaalpolitsei värava taga auto järel, et püüda pildile kahtlustuse saanud eraettevõtjat.

Seega: ennem kui Ukraina nägemust Tallinnale peale suruda, tuleks hoopis süüvida Eesti telemaastikku ning välja pakkuda sinna sobivaid lahendusi.

Kesknädal

Kirikuõpetaja Mart Jaanson: „Rahu on inimese elus kõige tähtsam asi.“

Algus esilehel

Kuidas on teie arvates olukord hariduse ja haritusega Eestimaal nii linnas kui ka maal?
Pärast Jakob Hurda sõnu 19. sajandil eestlaste vaimult suureks saamise kohta on Eestis haridust traditsiooniliselt kõrgesti hinnatud. Arvan, et selle vilja maitseme ka täna. Siiski on tänapäeval haridus sattunud mõnes mõttes turumajanduse ohvriks: tähtsamaks peetakse neid valdkondi, mis kiiremini raha sisse toovad. Nõnda on rohkem väärtustatud reaalharidus ja vähem humanitaarharidus. Ent just viimane annab inimesele paremad vastused küsimustele: kes ta on, kust ta tuleb ja kuhu ta läheb? Kirikuõpetajana pean muidugi oluliseks haridust, mis õpetab inimestele algkoolist alates usku, lootust ja armastust. Sellega ei paista praegu kuigi head lood olevat.

Kuidas kristlasena ja kirikutegelasena üldse suhtute astroloogiasse ja igasugustesse prognoosidesse ning milliseks võiks teie arvates kujuneda 2018. aasta, mil Eesti Vabariik tähistab 100. sünnipäeva?
Pean tulevikule mõtlemist ja selle prognoosimist igati loomulikuks tegevuseks. Siiski näen ka selles valdkonnas ohtu kalduda liialdustesse ning lugeda asjadesse ja nähtustesse sisse seda, mida neis pole. Astroloogia tegeleb minu meelest inimestevahelisest kokkuleppest sündinud astronoomiliste nähtuste inimliku tõlgendamisega, mis lõppkokkuvõttes on ikkagi mäng, mitte tõde. Selle mängu liialt tõsiselt võtmine aga viib ebajumalakummardamiseni. Mina eelistan tegelda Jumalaga, kes on kõik loonud, aga ise pole loodud. Ainult nii jõuab tõeni.
Arvan, et 2018. aasta paneb eestimaalased teatud mõttes proovile: võib-olla saab selgemaks, kuipalju on inimestes armastust oma maa ja rahva vastu? Aga igal juhul ootan ilusat ja rõõmsat aastat!

Jõgeval kõlas sõnum jõulurahust

Möödunud pühapäeval kuulutati pikaajalise traditsiooni kohaselt Jõgeva kultuurikeskuse juures paikneva jõulukuuse juures välja jõulurahu kogu Eesti rahvale.

Piduliku sündmuse juhatas sisse jõuluteemaline kontsert Tallinna Poistekoorilt, mida juhatasid peadirigent Lydia Rahula ja dirigent Tomi Rahula .
Seejärel koguneti kultuurikeskuse ette, kus üle-eestilise jõulurahu kuulutas välja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop Joel Luhamets. Ta toonitas, et jõulurahu väljakuulutamine on hetk, mida inimesed oma hingele väga vajavad.
Kolmanda advendiküünla süütasid Riigikogu I aseesimees Enn Eesmaa ning Jõgeva vallavanem Aare Olgo ja vallavolikogu esimees Raivo Meitus.
„Piiskop Joel Luhamets mõtestas hästi lahti üle-eestilise jõulurahu tähenduse. Vallavanem Aare Olgo toonitas oma sõnavõtus inimlikkust ja vastastikust mõistmist, mida me pärast haldusreformi loodud suures Jõgeva vallas igati vajame; tema kõnes oli tunda kogenud omavalitsusjuhi elutarkust. Südantliigutavalt mõjus ka Tallinna Poistekoori kontsert,“ arvas Vaimastvere perearst Malle Kopa, keda on korduvalt valitud Jõgeva vallavolikogusse.

Üleriigilise jõulurahu Jõgeval välja kuulutamise traditsioon sai alguse seeläbi, et seoses Eesti külmarekordiga (-43,5°C) kutsutakse Jõgevat külmapealinnaks ja siin asub ka Jõuluvana jõulukodu.
Erilise tähendusega on seegi, et mõni päev enne jõulurahu väljakuulutamist kinnitas Jõgeva vallavolikogu valla sümboolika, kus kesksel kohal on lumehelbeke.

(Fotol vasakult) **Enn Eesmaa, piiskop Joel Luhamets, Jõgeva volikogu esimees Raivo Meitus ja Jõgeva vallavanem Aare Olgo.** *Foto Johannes Haav.*

Jaan Lukas

Eestil edukas Euroopa Liidu eesistumise poolaasta

Eesti on saanud hästi hakkama Euroopa Liidu juhtimisega. Eesistumise poolaasta EL-i eesotsas näitas valitsuse ja riigiaparaadi võimekust hallata kõiki Euroopa Liidu ees seisvaid väljakutseid ning samas pakkuda ise välja lahendusi ja ideid, kuidas Euroliit saaks paremini edasi minna. Kasvõi digivaldkonnas.

Peaminister Jüri Ratas tunnistas ettekandes Riigikogule 5. detsembril, et Eesti annab aastavahetusel Euroopa Liidu eesistuja vastutuse edasi rahuliku südamega ning teadmises, et paljud olulised otsused said poole aastaga tehtud, ja Eesti andis selleks endast parima. "Eesti eesistumine õnnestus meie ametnike, poliitikute, erasektori ja kolmanda sektori nõu ja jõuga ning Eesti inimeste külalislahkuse toel. Igaüks meist on mitte ainult Eesti nägu ja Eesti tegu Euroopas, aga väga tihti ka Euroopa nägu ja Euroopa tegu maailmas," rääkis ta.

Kuigi praeguseks on paljud aktuaalsed probleemid Euroliidu sees saanud lahenduse, oli veel pool aastat tagasi olukord äikeseline. *Brexit*'i referendumi järel oli õhus peataolekut ja eksistentsiaalseid küsimusi. Eesti päris eesistumise kavandatust pool aastat varem brittidelt, kellel lahkumisläbirääkimised olid ummikus. Rändekriis polnud lõppenud ning euroala majanduslik ebakindlus võis kõigutada kogu paati. Nüüd on heitlikest ilmaoludest võitu saadud, taastatud kontroll laevukese üle ja võetud kurss edasi.

Ühtsus tasakaalu kaudu

Eesti eesistumise lipukirjaks 500 miljonile eurooplasele oli „Ühtsus tasakaalu kaudu". Eesti poolt hakkasid seda vedama 1300 inimest. Laenates Arvo Pärdi tuntud lastelaulust mõtte „Oleme ise küll väikesed, kuid meie jõud on suur", sooviti Euroopale näidata väikese riigi suurust.

Täiesti põhjendatult on Eesti eesistumist nimetatud ka digitaalseks eesistumiseks, kuivõrd tegemist oli läbiva prioriteediga. Eesistumise jaoks loodi praktilisi digilahendusi ning aidati kaasa Euroopa Liidu tööprotsesside digitaliseerimisele. Septembris peeti Tallinnas digitaalne tippkohtumine. Eesti eestvedamisel digiallkirjastati oktoobris esimest korda Euroopa Liidu õigusakt. E-residentsust või X-teed propageeriti kõikvõimalikel kohtumistel ja konverentsidel. Nii EL-i riikidele kui ka idapartneritele ning Aafrika ja Aasia riikidele.

Eesistumise algul võttis Eesti endale eesmärgiks pingutada Euroopa majanduse elavdamise ja konkurentsivõime tõstmise nimel. Sooviks oli lihtsustada ühtsel turul tegutsemist ning suurendada väikese ja keskmise suurusega ettevõtete ligipääsu rahale, et Euroopa inimesed võidaksid kaupade ja teenuste valikus, kvaliteedis ja hinnas. Majandust, aga eriti just väikeettevõtlust, elavdab Eesti juhtimisel saavutatud kokkulepe suurendada Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi mahtu ja pikendada fondi kasutamist aastani 2020. Fondist on seni kasu saanud näiteks Tallinna Lennujaam – lennuraja pikendamiseks, keskkonnanõuete täitmiseks ja lennuohutuse edendamiseks. Samuti ka väga paljud väikese ja keskmise suurusega ettevõtted Eestis ja üle Euroopa neile pakutavate soodsamate investeeringutoetuste ja laenutingimuste kaudu.

Juulikuus leiti Tallinnas ühiselt: rahvusvahelisi maksureegleid on vaja uuendada nii, et need arvestaks ka digimajanduse arengut. Olukord, et internetiettevõtted maksavad tulumaksu vaid selles riigis, kus nad on registreeritud, mitte aga seal, kus nad teenivad kasumit, ei ole vastuvõetav.

Piirid ja (küber)julgeolek

Eesistumise alguses seati eesmärgiks vähendada rändesurvet Euroopa Liidu välispiiridele, tõhustada piirihaldust ja tegelda rändekriisi tagajärgedega. Nüüdseks on rändekriisi lahendamisest saanud rändehaldus: ei tegelda enam n-ö tulekahju kustutamisega, vaid keskendutakse pikaajalistele lahendustele. Heaks näiteks on EL–Aafrika usaldusrahastu ja Eesti eesistumise ajal vastu võetud välisinvesteeringute kava, mille eesmärgiks on rände algpõhjuste leevendamine.

Kui eesistumise alguses jõudis Itaaliasse rohkem kui 12 000 inimest nädalas, siis juba augustis oli see arv langenud alla 2000. Loomulikult pingutasid selle tulemuse nimel kõik liikmesriigid ja eriti need, kes, eesotsas Itaaliaga, olid kõige suurema rändesurve all. Tõsine proovikivi on EL-i ühine varjupaigasüsteemi reform. Lahendusteni jõutakse selles vallas ehk järgmisel aastal.

Eesti eestvedamisel pöörati suurt tähelepanu küberjulgeolekule. Tallinnas toimunud esimene Euroopa Liidu kaitseministrite küberõppus osutas ilmekalt Euroopa Liidu ja NATO koostöö ning infovahetuse olulisusele. Euroopa Liit peab toime tulema küberjulgeolekuga seotud ohtudega ning tagama turvalise küberruumi igale meie kodanikule.

Eesti eesistumise vältel võõrustati Tallinnas sadu idapartnerlusriikidest pärit poliitikuid, ettevõtjaid ja noori. Hästi läks korda idapartnerluse tippkohtumine, mida jääb tähistama ühisdeklaratsioon, kus muu hulgas seati praktilised ühised sihid aastaks 2020. Majanduse, ühenduste, hariduse ja digitaalsuse valdkonnas on konkreetsed projektid, mis muudavad miljonite inimeste elu paremaks ja stabiliseerivad meie naabrust.

KOLMEKESI EUROOPAT JUHTIMAS: Peaminister Jüri Ratas, Euroopa Ülemkogu eesistuja Donald Tusk ning Euroopa Komisjoni president Jean-Claude Juncker võtsid 15. detsembril Brüsselis ajakirjanike ees kokku Eesti eduka eesistumise Euroopa Liidus.

Digitaalne Euroopa

Pärast Eesti eesistumist ei ole digitaalne Euroopa ja andmete vaba liikumine enam ainult Eesti prioriteet, vaid kogu Euroopa siht. Ühisele arusaamisele selles jõuti koos Euroopa Liidu 27 riigipea ja valitsusjuhiga just Tallinnas peetud digi-tippkohtumisel.

Digitaalse ühtse turu ja ühiskonna arenguks vajalike ühtsete reeglite kehtestamine Euroopa Liidus on keeruline ja aeganõudev ülesanne liikmesriikide erineva nägemuse ja valmisoleku, aga kindlasti ka usalduse ja turvalisusega seotud kaalutluste tõttu. Tänu suurtele jõupingutustele Eesti saavutas Euroopa Parlamendiga kokkuleppe, mille kohaselt kaovad veebipoodides asukohapõhised piirangud toodetele ja teenustele järgmise aasta jõuludeks.

Väga oluliseks sammuks avalike teenuste piiriülestele kasutajatele on liikmesriikide kokkulepe ühtse digivärava määruse osas, mis näeb ette ka andmete ühekordse küsimise põhimõtte kasutuselevõtu Euroopa Liidu tasandil. See on olnud Eesti ammune idee ja seisukoht.

Liikmesriikide ühine arusaam sellest, kuidas muuta e-valitsemine Euroopas tõhusalt toimivaks reaalsuseks, sai kinnitatud oktoobris e-valitsemise Tallinna deklaratsioonis. Ühine spektripoliitika muudab ülikiire (5G) side, isejuhtiva transpordi, värkvõrgu jpm reaalsuseks. Ülikiire internetiühenduse väljaarendamisse annab kahtlemata vajaliku tõuke ka Tallinnas 28 liikmesriigi ja Norra ministrite poolt allkirjastatud 5G deklaratsioon.

Eesti ja teiste digimeelsete liikmesriikide eestvedamisel tuli Euroopa Komisjon septembris välja kauaoodatud eelnõuga andmete vaba liikumise kohta. On pingutatud, et viia andmete vaba liikumise arutelud kõikjale ning rajada ühtne arusaam digitaalsest tulevikust. Eestit on Euroopa Liidus teadvustatud andmete vaba liikumise kui viienda põhivabaduse eestkõnelejat.

Euroopalik solidaarsus

Mõni nädal tagasi allkirjastasid EL-i riikide liidrid Göteborgis sotsiaal-tippkohtumisel Euroopa sotsiaalõiguste samba. Üheskoos anti lubadus tegelda töötuse, vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamisega. Usutakse Euroopasse, mis tagab võrdsed võimalused ja juurdepääsu tööturule, õiglased töötingimused ning sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse.

Palju kõlapinda leidnud lähetatud töötajate direktiivi arutelu lõhestas juba pikka aega Euroopa vanemaid ja uuemaid liikmesriike. Liikmesriikide vahel kokkuleppele jõudmine nõudis diplomaatilist osavust ning meisterlikku läbirääkimist. See oli ilmekas näide Eesti eesistumise moto – "Ühtsus tasakaalu kaudu" – elluviimisest.

Tasakaalu looduse ja inimeste vahel püüti leida ka keerulistes läbirääkimistes Euroopa Liidu kliima- ja jäätmepoliitikas. Väga tõsiselt võeti Pariisi kliimaleppe elluviimist, ning Eesti tegi eesistujana ära suure töö selleks, et vajalikud reeglid kokku leppida. Selle tulemusena saab annaalidesse kirjutada kõigi Pariisi kliimaleppe täitmiseks vajalike kokkulepete sõlmimise EL-is.

Parem Euroopa

Peaminister Jüri Ratas avaldas eelmainitud ettekandes lootust, et Euroopa on pärast Eesti eesistumist natuke parem, lootusrikkam, ühtsem ja enam tasakaalus.

Samas on ka Eesti pärast seda poolaastat teistsugune riik. "Oleme targemad, kogenumad ja enesekindlamad kui enne. Oleme õppinud ja pingutanud ning hakkama saanud. Ja mis vast kõige olulisem – meid mõistetakse terves Euroopas enam ning meil on rohkem sõpru kui varem," ütles Ratas.

Aivar Jarne

Väljakutse uueks aastaks: pensionisüsteemi muutmine

Valitsus on saatnud pensionisüsteemi muudatused kooskõlastusringile ning selle aasta lõpuks oodatakse vastuseid. Kavas on teha pensionid paindlikumaks, muuta pensioniarvutamise valemit ning siduda alates 2027. aastast pensioniiga keskmise oodatava elueaga. Muudatused pensionivalemis ei puuduta praegusi vanaduspensionäre ega juba kogutud kindlustusosakuid; paindlikku pensioni saavad kasutada kõik soovijad.

Pensioniiga hakkab uue seadusseelnõu kohaselt edaspidi sõltuma sellest, milline on ennustatav eluiga ehk eluea pikenedes kasvab samapalju ka pensioniiga. Praeguste prognooside kohaselt tähendab see, et alates aastast 2027 on keskmisele pensionärile ette nähtud 18,5 aastat pensionilolekut.

Sündimus on Eestis alla taastetaseme, eluiga aga kasvab. Seetõttu tooks mittemillegitegemine kaasa nii pensionäride osakaalu kasvamise rahvastikus kui ka pensionäride absoluutarvu pideva kasvu pikkadeks aastakümneteks. Seoses sellega on varem järjekindlalt tõstetud pensioniiga, mistõttu aastaks 2026 jõuab see 65 eluaastani.

Aastast 2027 seotakse pensioniiga ennustatava eluea kasvuga nii, et iga kuu võrra kasvanud ennustatav eluiga tõstab ühe kuu võrra pensioniiga.

Eeldatava eluea prognoosi kohaselt elab 2026. aastal 65-aastane inimene keskmiselt veel 18 ja pool aastat. Pensioniiga hakatakse seejärel tõstma nii, et ka iga järgmine aastakäik saaks keskmiselt 18 ja pool aastat pensionil olla.

Kui vahepeal oli juttu pensioniea tõstmisest lausa 70. eluaastani, siis praegune skeem ei too kaasa midagi nii drastilist isegi praegustele noortele.

Prognoosiperioodi lõpus – 2060. aastal – oleks keskmine pensionilemineku-vanus ennustuse kohaselt 68 aastat ja 10 kuud ehk pensionile läheksid aastatel 1991–1992 sündinud inimesed.

Plaanitavad muudatused pensionisüsteemis:

1. Pension muutub 2021. aastast paindlikumaks: inimesed saavad valida endale ise sobivaima aja pensionile minekuks, võtta pensioni välja osaliselt või oma pensioni maksmist soovi korral peatada ilma et nad kokkuvõttes rahaliselt kaotaksid.

2. 2021. aastast muutub riikliku vanaduspensioni valem: töötasu suurusest sõltuva kindlustusosa asemel hakkavad inimesed edaspidi koguma töötatud aastatest sõltuvat staažiosa. Täielik üleminek staažiosale toimub plaanide järgi 2037. aastast. Enne seda on kavas üleminekuperiood, mille käigus kogutakse pool kindlustusosa ja pool staažiosa. Seetõttu jääb suurema osa praeguste pensionikogujate I samba pension sõltuma palgast – juba kogutud ja enne 2037. aastat kogutavaid palgast sõltuvaid kindlustusosakuid arvestatakse pensionivalemis ka edaspidi. Seos palga suurusega säilib teise ja kolmanda samba kaudu.

3. 2027. aastast on pensioniiga seotud keskmise oodatava elueaga. Nii on pensionisüsteem kooskõlas demograafiliste arengutega ja rahvaarvu vähenedes on võimalik maksta praegusega samaväärseid pensione.

4. Aastatel 1970–1982 sündinutele avatakse uuesti teise sambaga liitumise võimalus.

Aivar Jarne

Eesti rahvaarv väheneb prognooside järgi 2060. aastaks seniselt 1,31 miljonilt 1,11 miljonini. 18–63-aastaste inimeste arv väheneb 256 000 võrra ehk 32%. Üle 63-aastaste arv suureneb 106 000 inimese võrra ehk 41%.

Töötajate ja pensionäride suhte prognoos näitab, et kui viimasel 20 aastal on olnud keskmiselt üle kahe töötaja ühe vanaduspensionäri kohta, siis 2060. aastaks jõuab see alla 1,3; arvestades ka pensioniea tõusu kuni 2026. aastani.

Vanaduspension koosneb Eestis kolmest sambast. Kolmanda samba pensioni kogub inimene soovi korral tuleviku jaoks ette oma pensionifondi. Teise samba pensioni jaoks arvestatakse osa inimese enda sotsiaalmaksust ja osa lisab juurde riik, ning ka see pannakse tuleviku jaoks kõrvale. Pensioni esimese samba osa ei kogu inimesed ette, vaid seda makstakse pensionärile samal ajal töötavate inimeste sotsiaalmaksust. Seega, et pensionäridele oleks tagatud mõistliku suurusega pension, peab samal ajal olema piisavalt palju töötegijaid.

Esimese samba pension koosneb praegu baasosast, staažiosast (koguti kuni 1998) ja alates 1999. aastast ka kindlustusosast. Baasosa on kindel summa ning 100% solidaarne ehk kõigile täpselt samasugune. See on ajalooliselt moodustanud umbes kolmandiku keskmisest vanaduspensionist. Kindlustusosa sõltub täielikult inimese töötasu suurusest, staažiosa – töötatud ajast.

Kui toetad põllumajandust, saad sõimata

Aasta aega Eestis võimul olnud Keskerakond koos oma heade koalitsioonipartnerite sotside ja IRL-iga on teinud tõsist tööd. Oponentidele see ei meeldi.

TOOMAS PAUR
Riigikogu liige, Keskerakond

Meil on tublid ministrid, kes sirge seljaga julgeid otsuseid tehes liiguvad edasi. Ja seda vaatamata kõigile nende teele ette veeretatud komistuskividele ja sellest tulenevatele tagasilöökidele. Eesti on lõpuks saanud sellise valitsuskabineti, kes on suuteline meie rahva ideaale ellu viima, ning see on parimaks võimalikuks jõulukingiks kogu meie rahvale.

Keskerakond on alati seisnud Eesti põllumajanduse eest, mille üheks oluliseks sektoriks on seakasvatus. Tegemist on valdkonnaga, mille eest tegutsemine on väga vajalik. Sealihasektorit on viimastel aastatel räsinud Venemaa embargo (seda nii elusloomade kui ka sealiha osas) ja sigade Aafrika katk (ning sellega kaasnenud kauplemispiirangud), mis on viinud olukorrani, et drastiliselt on vähenenud nii seakasvatajate arv kui ka sealihatootmine. Eesti tootjad ei suuda täna enam Eesti elanikkonna jaoks piisavalt sealiha toota. Tegemist on varasema reformierakondliku poliitika viljaga.

Sigade arv Reformipoliitika all vähenes

Kui 2014. aastal oli Eestis Statistikaameti andmetel 357 900 siga, siis 2016. aasta lõpuks oli sigade arv vähenenud 265 900 loomani. Kui enne 2015. aastat suutsid Eesti seakasvatajad toota liha nii palju, et seda oli võimalik ka eksportida, siis 2015. aastal langes Eesti sealihaga isevarustamise tase 91% peale ning 2016. aastal 73% peale. Selge on see täna, et turuolukorra paranemine nii piimanduses kui ka lihatootmises koos Keskerakonna valitsuse poolt tänavu taastatud üleminekutoetustega andis tootjatele värsket hingamist ning kindlustunnet tootmise jätkamiseks ja arendamiseks. Eestis oli 30. septembri seisuga 258 000 veist, 291 000 siga, 94 000 lammast ja kitse ning 2 166 000 lindu.

Eelmise aasta sama ajaga võrreldes oli sigade arv suurenenud 7% ja lindude arv 8%, veiste arv püsis stabiilsena ning lammaste ja kitsede arv oli 3% vähenenud. Piima ja piimatoodete turuolukorra paranedes on selle aasta üheksa esimese kuu jooksul piimalehmade arvu langus Eestis peatunud, stabiliseerudes 86 500 looma juures.

Sarnaselt piimasektorile on paranenud sealihasektori olukord. Selle aasta üheksa kuu jooksul on sealiha kokkuostuhind olnud kõrgem kui kahel viimasel aastal. Põrsaste sündimus on suurenenud ning viimased kolm kvartalit järjest on sigade arv kasvanud.

Põllumajandusettevõtete 2017. aasta kolmanda kvartali majandustulemused on paremad kui eelmisel aastal: põllumajandustoodete müügitulu ületas nende tootmiseks tehtud kogukulusid 7% ja toodetud puhas lisandväärtus ületas tööjõuühiku kohta tehtavad tööjõukulud, mis näitab, et suurenes ka tööjõutootlikkus.

Põllumajandusloomade aretustoetust on lubatud maksta kooskõlas riigiabi reeglitega kahe konkreetse tegevuse eest, milleks on tõuraamatu ja aretusregistri pidamine ning põllumajandusloomade jõudluskontrolli läbiviimine või geneetilise väärtuse hindamine.

Konkurentsivõimelise lihatootmise aluseks on tõuaretus, mille eesmärk on võimalikult produktiivsete ja majanduslikult tasuvate tõugude aretamine; seepärast toetabki riik aretusühistuid. Tõuraamatu või aretusregistri pidamise eest arvestati taotlejale toetust 1. detsembrist 2016 seisuga tõuraamatus või aretusregistris olnud põllumajandusloomade arvu järgi.

Kadri Simson on alati olnud nõrgemate eest seismisel esirinnas

Üks meie säravamaid ja tegusamaid ministreid Kadri Simson on hea näide, kui alatu rünnaku alla võib sattuda erakordselt tubli inimene. Peaasjalikult just Postimees on viimasel paaril nädalal käianud lugu sellest,

Maaeluminister Tarmo Tamme sõnul oli 2016. aasta novembris ametisse astunud valitsuse eesmärk põllumajandust eriti raskel ajal toetada. Valitsus on seakasvatussektori päästmiseks väga palju pingutanud ning selle taustal on praegused ajalehe Postimees rünnakud majandusminister Kadri Simsoni vastu eriti alatud. *Foto Kadri Simson Facebook*

et justkui oleks majandus- ja taristuminister Kadri Simson sattunud maaelu eest seistes kuidagi huvide konflikti. Täiesti alatu ja ebatõene faktiväide, mis põhineb suuresti valeandmetel ja väljamõeldistel! Täiesti piinlik, et sellised ajakirjanduslikud fantaasiad Eestis tänapäeval trükivalgust näevad.

Kadri Simson oli juures peaaegu kõigil koalitsiooniläbirääkimiste kohtumistel, mis tahes teemadel need ka aset leidsid. Kadri Simson kui Keskerakonna aseesimees omas õigust osaleda koalitsiooniläbirääkimistel. Ta oli muu hulgas kohal ka põllumajandusblokis, kuid mitte peamise läbirääkijana, vaid pigem kuulajana. Keskerakonna poolseks eestvedajaks sel teemal oli Siret Kotka-Repinski. Sellel kohtumisel ei toimunud midagi erakorralist, lihtsalt Keskerakond kaitses oma pikaajalisi seisukohti ja taotles põllumeestele suuremaid riigipoolseid toetusi, sh. üleminekutoetuste taastamist, kriisiabi väljamaksmist maksimaalses lubatud määras ja seakatku tagajärjel kannatanud seakasvatajate toetamist. Sellisel kohtumisel osalemist Kadri Simsonile kuidagi ette heita ei saa. Maaelust hooliva poliitikuna oli ta kohal ja jälgis, kuidas Keskerakonna lubadused koalitsioonilepingusse kirja saavad.

Süüdistused Kadri Simsoni vastu on puhas väljamõeldis

Kadri Simsoni elukaaslane Teet Soorm ei ole ühtegi senti riiklikku toetust saanud. Järelikult ei ole ta tegutsenud ega ka saanud tegutseda mingi siseinfo põhjal, mida Kadri talle väidetavalt olla edastanud. Kadrile ja tema elukaaslasele on püütud Postimehe poolt pähe määrida OÜ-d Linnamäe Peekon, ja seda kontekstis, justkui oleks see ettevõte hakanud ennast toetuskõlblikuks vormistama Kadri Simsoni käest Teet Soormile tulnud informatsiooni tulemusena. Tegelikult on ju olemas faktid selle kohta, et OÜ Linnamäe Peekon soovis aretusühistuga liituda juba maikuus, mitte novembris, kuid just alles novembris sai tekkida arusaam uues koalitsioonileppes sisalduvatest punktidest. Seega novembris tekkivat infot ei saanud edastada kuus kuud varem.

Ühesõnaga, Postimehe käsitluses on üks vale teises kinni.

Ülaltoodu on vaid üks näide sellest, kui alatult Kadri Simsoni kallale on mindud. Ja mis on selle kõige tegelikuks põhjuseks? Eks ikka see, et keskerakondlik valitsus hoolib meie inimestest ja muu hulgas ka meie põllumajandusest ega tegele üksnes rikka esimese Eesti nuumamisega.

Häid jõule Postimehele ja alati täpsemat faktikontrolli edaspidiseks!

Tagasivaade mööduva aasta Eesti ilmale

Alustame 1. detsembrist ajaloos: Tartus -21 kraadi 1973. aastal; Tallinnas +8 kraadi 2000. aastal. Mereline kliima 29-kraadiste kõikumistega.

JAAN VISKA
Vigalast suurde maailma vaadates

Kui äärmused teada, ei pruugi temperatuurivahemikud üllatada. Tänavune ilm detsembris: püsivat lumikatet ei teki; esimene pool kuust sajusem, teine pool kuivem. Õhutemperatuur nullilähedane, sisemaal võib olla 5–6 kraadi külma.

Teises pooles ülekaal kõrgrõhkkonnal, mis toob lund temperatuuri langusega 10 miinuskraadini. Aastavahetusel läheb sulale.

Minu tähelepanekuid varasematest kuudest.

Klimaatiline talv algas 2017. aastal Kirde-Eestis **jaanuari** algul. Sademete hulk ulatus poole normini. **Veebruar** paistis silma 21-kraadise külma ja 8-kraadise soojaga Võrus.

Veebruar oli kõige sajusem talvekuu, samas ka kõige päikesepaistelisem. Päikest kõige enam Roomassaares, kõige vähem Jõhvis.

Märtsis sadas kõige rohkem Kihnus.

Klimaatiline kevad algas 3. mail, aga mullu 7. aprillil. Jahe kevad hoidis lumevaipa Kirde-Eestis; 9. ja 10. mail tuli Saaremaale 5-sentimeetrine lumekiht. Kõige jahedam aprill jääb 50 aasta tagusesse aega (1966).

Kevadkuudel oli enam päikest Sõrves ning samas Valga oli kõige sajusem piirkond. Kuusikul oli 10. mail 7 kraadi külma. Kliima muutub, kevadised suurveed saabuvad peaaegu kuu varem. Lumi ei püsi hiliskevadeni. Teadlased arvavad, et jõgede ökosüsteem saab kahjustatud, sh. luhtadel kudevad kalad.

Kliima soojenemine oleks nagu elutegevuses kergendus, aga Lapimaal hukkus 2013. a hulgaliselt põhjapõtru, sest sulaga ja jäätumisega oli neil raske samblikke välja kaapida.

5. mail oli Sauga jõe ääres Nurmeveski silla juures maalihe – koormatud jõekallas vajus jõkke. Ilmselt oli ka varem hoiatatud, et viirsavikihid võivad üksteise suhtes libisema hakata. Ja hakkasidki.

Veel teine tuntud näide kevade varasest tulekust – Lätimaal Turaida lossi nõlv varises 9. veebruaril 2002, seega 15 aastat tagasi. Kallas suudeti kindlustada. **Juunisse** jätkus jahedust. Sademete ööpäevase tulekuga paistis silma Valga.

Juuli oli ikka kõige kuivem kuu. 7. juulil oli Kuusikul 3 kraadi sooja. 13. juulil tabas Tartut paduvihm, mis uhtus kohati maanteid. 12. augusti paiku üleujutused Tallinnas. Linnades uputab, sest äravoolukanalisatsioonis pole arvestatud selliste vooluhulkadega. Nagu ikka, paistsid soojusega silma Ruhnu ja Vilsandi saar. Kokkuvõttena saab suve kohta öelda järgmist: jahedam suvi oli näiteks aastal 1993.

Tänavune suvi oli normaalsus, sest soojenevas kliimas oleme varasema jaheduse unustanud.

September jätkus vihmadega – kolmandik üle normi.

Oktoober tõi juba 7-kraadise külma Võrumaale kuu lõpupoolel. Raplamaal Kuusikul sadas 10. oktoobril ühe ööpäevaga 35 mm.

Eesti ilmastik on seotud päris kaugete piirkondadega. Näiteks tsüklon *Ophelia* tõi Iirimaale tormi ja sealt riismetena Portugali metsapõlengutuhka ja Sahara kõrbe liivatolmu meile 17. oktoobril.

Põldoa laadimine Vigalas.

Pilves ilmaga tundus, et maailma lõpp läheneb. Sel sügisel oli põllumajanduses kurb seis: veerand kartulisaagist ikaldus, hernest jäi koristamata 55%, avamaaköögivilja 27%, põlduba 69%. Kokkuvõttes jäi koristamata 15% põllukultuuride kasvupinnast.

Maakondadest oli kõige kehvem olukord Ida- ja Lääne-Virumaal; järgnesid Rapla- ja Järvamaa. Kogukahju ulatub miljonitesse eurodesse. Väga palju talivilja jäi külvamata.

Põldoa kohta saan tuua hea näite: Vängla küla, nüüdse Märjamaa valla, kodulähedaselt põllult jõuti uba koristada algusega 19. oktoobril. Kõrge veeseis Velise jões ei olnud takistuseks. Kuid hernes sealkandis ikaldus.

November oli keskmisest kõrgema temperatuuri ja suurema sajuhulgaga. Miinimumtemperatuur oli 2. novembril Narvas miinus 9 kraadi.

Ilmade vaheldumises pole mingit seaduspära, seetõttu on raske järgmist aastaaega ennustada.

Kokkuvõttes läks meil hästi. Suvel räägiti palju orkaanidest, mis saavad oma nimed sooliselt vaheldumisi, iga kuue aasta järel. Naisenimedega orkaanide kohta sai sel aastal naljatamisi öeldud, et need tulevad ilusate silmadega, aga lahkudes jätavad su ilma nii majast kui ka autost.

Kui tihti kuuleme, et eriti talve tulekul on mõni tee muutunud liiklusohtlikuks. Kõigepealt algab see nähtavusest ja udust, sellest ka sõidukiiruse valik. Nüüd sügiskuudel novembris ja detsembris räägime ebameeldivast teekaaslasest – vihmast. Eriti salakaval on must jää ehk kiilasjää. Viimatinimetatu toimib kohtades, kus õhuniiskus suurem ja madalam temperatuur. Lumelobjakaga võib talv alata ja lõppeda kevadel.

Kokkuvõtvalt võib öelda: raske on pakkuda autojuhile, põllumehele, suvitajale, meremehele parajat, igati sobivat ja meelepärast ilma. Kuid õppigem käituma meile antud oludes.

Soovin lehelugejaile kena jõulukuu jätkunist ning karge ja lumise talve tulekut!

TALLINNA TV
25. – 31. detsember 2017

ESMASPÄEV, 25.12.
08:00 TTV kullafondist. Jõulupidustused keskaegses Tallinnas
08:30 EV 100. Teekond*
09:00 Multifilm. Walteri ja Tandoori jõulud*
10:20 Jõuluturnee 2016. Lenna Kuurmaa ja Vennaskond
11:50 Rahvalõõts. Simman 2017 5/6*
12:20 Majad ajas*
12:45 Kultuurimeeter*
13:15 Innovaatiline linn*
13:40 Inimese mõõde. Kristiina Ehin*
14:25 Jõulurahu südames. Maria Listra ja Jassi Zahharov (2013)
15:45 Hortus Musicus 45 1/2*
16:35 Jõulud Viinis
17:00 TeTeVeke: Arabella, mereröövli tütar (1982)
18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 54/140
19:05 Kultuurimeeter
19:35 Heategevuskontsert. Kuula palun! 1/2
20:45 Kevade (1969)
22:10 Rokilaeva salakaup
23:25 Ma tahan olla öö su akna taga. Ivo Linna ja Nele-Liis Vaiksoo (2015)*
00:30 Heategevuskontsert. Kuula palun! 1/2*
01:40 Info TV

TEISIPÄEV, 26.12.
08:00 Rändur. Tuneesia 4/4*
08:30 Kultuurimeeter*
09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 54/140*
09:55 Arabella, mereröövli tütar (1982)*
11:05 Jõuluooper. Jassi Zahharov ja Oliver Kuusik (2016)
12:15 Kevade (1969)*
13:40 Rokilaeva salakaup*
14:55 Barokkõhtu. Jõulud saksa ja inglise moodi (2011)
16:00 Dokumentaalfilm. Ookeanid (Prantsusmaa,2009)
17:40 TeTeVeke lastele: Laulupesa muusikavideod
18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 55/140
19:05 Linnaosa lood
19:35 Suvi (1976)
21:00 Poolkuu Igor Gräziniga
21:30 Sügis (1990)
22:55 Jõuluooper. Jassi Zahharov ja Oliver Kuusik (2016)*
00:05 Poolkuu Igor Gräziniga*
00:35 Linnaosa lood*
01:05 Kultuurimeeter*
01:35 Info TV

KOLMAPÄEV, 27.12.
08:00 Linnaosa lood*
08:30 Poolkuu Igor Gräziniga*
09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 55/140*
09:55 Suvi (1976)*
11:20 Dokumentaalfilm. Ookeanid (Prantsusmaa,2009)*
13:00 Rändur. Tuneesia 4/4*
13:30 Info TV
15:35 Sügis (1990)*
17:00 Poolkuu Igor Gräziniga*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 56/140
19:05 HeadRead 2017. Andrus Kivirähk
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Dokumentaalfilm. Hitleri varastatud kunst (2014)
22:00 Ajurünnak
23:00 TÄNA. Uudised*
23:20 TÄNA. Tallinna uudised*
23:30 TÄNA +*
23:45 Täna maailmas*
00:00 Ajurünnak*
01:00 Info TV

NELJAPÄEV, 28.12.
08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 56/140*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:05 Dokumentaalfilm. Hitleri varastatud kunst (2014)*
10:50 Ajurünnak*
11:50 Inimese mõõde. Kristiina Ehin*
12:35 Info TV
16:30 Ajurünnak*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 57/140
19:05 Horisont
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Rahvaadvokaat
22:10 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev
22:45 Laulab Sergei Maasin
23:45 TÄNA. Uudised*
00:05 TÄNA. Tallinna uudised*
00:15 TÄNA +*
00:30 Täna maailmas*
00:45 Info TV

REEDE, 29.12.
08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Draamaseriaal. Saatuslikud valed 57/140*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:05 Rahvaadvokaat*
11:00 Tervisevõti. Dr Viktor Vassiljev*
11:35 Horisont*
12:30 Info TV
14:30 TeTeVeke lastele
15:00 OTSE: Aastalõputurniir. Premium liiga
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 OTSE: Aastalõputurniir. Premium liiga jätkub
22:40 TÄNA. Uudised
22:50 Dokumentaalfilm. Viimane Kuldne Lootos (2014)
00:05 Jõulud Viinis*
00:25 Pillimeeste klubi
01:25 Info TV

LAUPÄEV, 30.12.
08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Laulupesa muusikavideod*
08:45 Kultuurimeeter*
09:15 Ajurünnak*
10:15 Linnaosa lood*
10:45 Rahvaadvokaat*
11:40 Jõulurahu südames. Maria Listra ja Jassi Zahharov (2013)*
13:00 OTSE: Aastalõputurniir. Naiste Meistriliiga otsustavad mängud
14:00 Poolkuu Igor Gräziniga*
14:30 TeTeVeke lastele
15:00 OTSE: Aastalõputurniir. Premium liiga teine päev
19:30 Rahvalõõts 2017 6/6
20:00 TÄNA. Uudised
20:10 OTSE: Aastalõputurniir. Premium liiga teine päev jätkub
22:30 TÄNA. Uudised
22:35 Võitleja (USA, 2011)
00:50 Rahvalõõts 2017 6/6*
01:20 TÄNA. Uudised*
01:30 Info TV

PÜHAPÄEV, 31.12.
08:00 Linnaosa lood*
08:30 HeadRead 2017. Andrus Kivirähk*
09:15 Jõulud Viinis*
09:35 Rahvalõõts 2017 6/6*
10:05 Perefilm. Heidi (Saksamaa, Šveits, Lõuna-Aafrika, 2015)
11:55 Alen Veziko kontsert " Ei ole öeldud tuulde"
13:15 Jõulud Hollywoodis (USA, 2014)
14:40 Rulluisu-tüdruk (USA, 2009)
16:30 TTV kullafond. Rahvalõõtsa lood
16:45 TeTeVeke: Lammas all paremas nurgas (1992)
18:10 Anne Veski laulud merel
18:35 We love the 90`s 1/4
19:15 Aastalõpuintervjuu Tallinna linnapea Taavi Aasaga
19:45 We love the 90`s 2/4
20:30 Aastalõpusaade. Soovime head!
22:00 We love the 90`s 3/4
22:45 Aastalõpuintervjuu peaminister Jüri Ratasega
23:15 We love the 90`s 4/4
00:00 Head uut aastat!
00:05 The Ilves Sisters. Happy New Year (2016)
01:15 Aastalõpusaade. Soovime head!*
02:45 Info TV

Kataloonia seisab lõhkise küna ees

Kataloonias toimuvad homme parlamendivalimised, mis pidid regiooni välja viima poliitilisest ummikust, kuid tõenäoliselt kinnitavad üksnes n-ö surnud seisu. Küsimusele „Mis saab edasi?“ ei oska täna vastata mitte keegi.

ANDRES LAIAPEA

Hispaania Kuningriigi keskvalitsus kuulutas ennetähtaegsete valimiste toimumise Kataloonias välja pärast seda, kui sealse autonoomse piirkonna parlament kuulutas 27. oktoobril ühepoolselt välja iseseisva Kataloonia Vabariigi. Keskvalitsus ei pidanud seda õiguspäraseks ning saatis Kataloonia parlamendi laiali ja võttis piirkonna enda otsejuhtimise alla. Iseseisvuslaste juhid vahistati või olid nad sunnitud otsima varju välismaal.

Reedel avaldatud viimased küsitlustulemused näitavad, et iseseisvuslased võivad nüüd kaotada Kataloonia parlamendis enamuse, kuid see ei tähenda, et nende vastased selle saavutaksid. Kaks vastasleeri peaksid saama parlamendis enam-vähem võrdselt kohti. Umbes 10 kohta 135-st läheb prognooside kohaselt aga ühele väikeste vasakjõudude valimisliidule, millel puudub iseseisvumisküsimuses ühtne seisukoht.

Favoriitideks kaks äärmust

Esikoha pärast käib praegu tasavägine rebimine kahe erakonna vahel, mis esindavad Kataloonias iseseisvuse küsimuses tekkinud vastasseisu kaht vastandlikku serva.
Ühel äärel on Kataloonia Vabariiklik Vasaktiib, mis on katalaanide rahvusliku liikumise ajalooline tugisammas ja peamine eestvedaja poliitilisel tasandil. See jõud seisab, nagu nähtub juba tema nimest, katalaani keele ja kultuuri, vasakpoolse poliitika ja vabariikliku valitsemisvormi eest.
Nende kandidaat Kataloonia presidendi ehk valitsusjuhi (sisuliselt peaministri) kohale on senine asepresident Oriol Junqueras, kes viibib praegu Hispaania võimude korraldusel vahistatuna ühes Madridi vanglas.
Tema taotlused pääseda vanglast välja, et osa võtta valimiskampaaniast, jäeti rahuldamata, aga tema toetajate sõnul saaks Junqueras seaduse järgi isegi ametisse astuda, kuni teda ei ole ametlikult süüdi mõistetud. Kui teised rahvasaadikud ta parlamendis valitsusjuhi kandidaadiks üles seavad, siis peavad võimud lubama tal osaleda parlamendis toimuval kuulamisel.
Hispaania kohus lasi vahistada ta "ennetavat meedet" rakendades – seoses väidetavate kuritegudega, mis puudutavad separatismi, mässukatset ja avalike vahendite väärkasutamist Kataloonias rahvahääletuse läbiviimiseks. Kuid selle mehe enda sõnul ei keela Hispaania põhiseadus inimestel Kataloonia iseseisvuse taotlemist rahumeelsete vahenditega.

"Kodanikud" iseseisvuse vastu

Teise leeri juhtivaks jõuks on tsentristlik, liberaalne erakond Kodanikud, mis loodi Barcelonas enam kui kümme aastat tagasi just selleks, et seista seal vastu järjest hoogu kogunud katalaani rahvuslusele.
Tegemist on euroföderalismi toetava parteiga, mis juhindub deviisist:
"Kataloonia on minu kodumaa, Hispaania on minu riik ja Euroopa on minu tulevik." Omaenese määratluse kohaselt on see erakond "postrahvuslik", kuid meenutab mõneti kunagi Eestis tegutsenud Interliikumist. Muu hulgas tahab see kärpida koolides katalaani keele rolli, et rohkem aineid õpetataks hispaania keeles.

Nende kandidaat Kataloonia valitsusjuhi kohale on hoopis Hispaania teisest servast pärit Inés Arrimadas, kes kolis Barcelonasse alles kümnekonna aasta eest. Ta on särasilmne noor naisterahvas, kes jätab esmapilgul sümpaatse mulje, kuid väljaanne *Politico* märkis tema kohta: "Kui separatistidel on õudusunenägusid, siis peab neis kindlasti esinema Inés Arrimadas järgmise Kataloonia presidendina."
Selliste unenägude reaalsuseks saamine ei näi olevat siiski kuigi tõenäoline, sest väikeste vasakjõudude valimisliit „Kataloonia Üheskoos – Me Suudame“, millele küsitlused ennustavad parlamendis kaalukeele rolli, on teatanud, et nende häältega ei saa Kodanikud arvestada mitte mingil juhul. See valimisliit soovib nüüd hoopis kõigi vasakjõudude koalitsiooni, kuhu kuuluks lisaks iseseisvuse toetajatele ka Kataloonia Sotsialistide Partei, mis on selle vastu.

MEELEAVALDUS: Nõutakse poliitvangide vabastamist.

Mitmed analüütikud arvavadki, et just sotside peasekretär Miquel Iceta võib tõusta lõpuks kompromisskandidaadina Kataloonia valitsusjuhiks, kui iseseisvuslased parlamendis enamuse kaotavad. Kuidas tegelikult läheb, see selgub muidugi alles pärast valimisi.

Täna on selge ainult see, et Hispaaniat valitseva Rahvapartei Kataloonia harule saab homme osaks ränk lüüasaamine. Prognooside kohaselt ei saa see nüüd pooligi alles eelmisel aastal kogutud häältest. See näitab rahva hinnangut keskvalitsuse viimaste kuude käitumisele.

Austria Vabaduspartei pääses taas võimule

Kui rahvuslik-konservatiivne Austria Vabaduspartei eelmine kord Austria Rahvapartei juhitud koalitsiooni läks, siis kehtestasid teised Euroopa Liidu liikmesriigid Austria valitsuse vastu sanktsioonid, kuid nüüd seda ohtu ei ole.

KESKNÄDAL

Eelmine kord oli 2000. aasta veebruaris. Suhted normaliseerusid aga juba sama aasta sügisel, kui saadi aru, et oli tegutsetud liiga tormakalt ja mingit ohtu, mida sensatsioonijanuline meedia esile manas, tegelikult ei olnudki. Vabaduspartei püsis siis valitsuses viis aastat.
Vabaduspartei pooldab demokraatiat ja isikuvabadusi, mitte üksikisiku allutamist riigile. Ja, vastupidiselt Eestis levinud eksiarvamusele, see ei ole eurovastane erakond.

"15. oktoobri valimised näitasid, et austerlased ootavad muutusi. Muutused ei tohi olla aga eesmärk omaette. Muutused peavad kindlale alusele tuginedes edendama arenguid seal, kus poliitika oli viimastel aastatel liiga nõrk, et seda teha. See alus koosneb Austria põhiseadusest, alalisest neutraliteedist, Euroopa Liidu aluspõhimõtetest, aga ka põhi- ja inimõigustest, kodanikuvabadustest ning vähemuste õigustest," öeldakse Austria uue koalitsiooni valitsemisprogrammi eessõnas, millele on alla kirjutanud Vabaduspartei juht Heinz-Christian Strache ja Rahvapartei juht Sebastian Kurz.
"Sellele alusele tuginedes tahame meie kodumaa, aga ka kogu kontinendi tulevikku kujundada, ning luua õiged raamtingimused selle jaoks, et kõik ja igaüks võiks jõuda omaenda ettekujutustele vastavalt eduka eluni. Suur võimalus selleks on Euroopa Liidu Nõukogu eesistumine 2018. aasta teisel poolel," rõhutatakse samas. "Igal juhul pühendame ennast ühiselt sellele Euroopale ja tahame kasutada oma rolli aktiivselt, et Euroopa Liit taas õigesse, selle aluspõhimõtetele vastavasse suunda saada," teatavad Stache ja Kurz. "Ainult tugevas Euroopas saab olla ka tugev Austria."
Austria uus kantsler on Rahvapartei "*Wunderkind*" Kurz, kuid suunda näitab selgelt Vabaduspartei, mille kätte läks ka välisministri portfell. Selle sai Karin Kneissl, ekspert rahvusvahelise õiguse ja Lähis-Ida alal, endine diplomaat. Ta tuleb väljastpoolt Vabadusparteid, kuid on esindanud meedias rahvusvahelisi küsimusi kommenteerides sellele erakonnale lähedasi vaateid. Strache hindab teda väga kõrgelt.
Koalitsiooni valitsemisprogramm järgmiseks viieks aastaks (Austrias valitakse parlament viieks aastaks) on mahukas (180 lehekülge) ja sisukas. Euroopa arengu juhtpõhimõtteks tahetakse seada juba eessõnas mainitud subsidiaarsus.
"Meie rahvusvahelise tegevuse mõõdupuuks on Austria ja selle elanike huvid. Samal ajal on Austria tulevik tihedalt seotud Euroopa rahu- ja integratsiooniprojektiga," märgitakse selles programmis. "Meie kodumaa on lahutamatu osa Euroopa Liidust ja ühisrahast euro. Me töötame aktiivsete ja usaldusväärsete partneritena kaasa Euroopa Liidu edasisel arendamisel, kus peab olema kesksel kohal subsidiaarsuse põhimõte."

Igakülgseks debatiks Euroopa Liidu reformimise ja tuleviku teemal on kavas kutsuda Austrias kokku omaenda Euroopa Liidu tuleviku konvent, et välja töötada Austria positsioonid. Kogu valitsus keskendub sellele, et aktiivselt täita Austria rolli Euroopa Liidu eesistujana ning aidata muuta Euroopa Liidus kurssi, et see tuleks kodanikele lähemale. Kavas on võtta eesistumise ajal vastu Euroopa subsidiaarsuspakt.

Mis puudutab Euroopa Liidu edasist laienemist, siis see peaks toimuma üksnes selgetele kriteeriumitele tuginedes: Lääne-Balkani riike võetakse vastu vastavalt konkreetse riigi edusammudele, Türgile öeldakse selgelt ära.

Olulised on turvalisus, kodulähedus, heakord, pargid ja koostöö kogukonnaga

Käesolev aasta hakkab mööda saama, ja kui veel korra tagasi vaadata, siis möödu-vasse aastasse jäävad mitmed teeremondid, juurdelisandunud parkimiskohad, lauatenniselauad, uued pingid. Lisaks istutati käesoleval aastal Kristiine linnaossa üle 50 puu. Linnaosa elanike arv on kasvanud – praegu elab Kristiines 33 328 inimest. See näitab, et tegemist on atraktiivse linnaosaga, kus on hea elada ja kuhu on meeldiv oma kodu rajada.

JAANUS RIIBE
Tallinna Kristiine linnaosa vanem

Mul on heameel, et saame ka tänavu pühade ajal oma linnaosa vähekindlustatud peresid toetada ja neile rõõmu pakkuda. Heategevuslike ettevõtmiste raames teeme ühistööd pikaaegsete koostööpartneritega. Suur tänu siinkohal kõikidele koostööpartneritele, kes meid nendes toredates ettevõtmistes aitavad. Jõulukuul toimuvad mitmed jõululõunad ja -kontserdid ning kinokülastus. Loomulikult jagame kingipakke lastele ja ka täiskasvanutele. Kingipakid saavad 130 vähekindlustatud perekonda. Lisaks valmistab ligi 200 pakki Kristiine Tegevuskeskus, kus osutatakse erinevad teenuseid eakatele, puuetega inimestele ja lastele.

Mida Kristiine linnaosale toob uus aasta?

Minu prioriteetideks on turvalisus, kodulähedus, heakord, pargid, koostöö kogukonnaga. Soovin, et järgmise nelja aasta jooksul laiendaksime kergliiklusteede võrgustikku, panustaksime senisest rohkem heakorda ja teede rekonstrueerimisse. Kristiine linnaosa seisukohast on järgmise aasta eelarve linnaosale väga hea. Paljud meie kõigi jaoks olulised valdkonnad ja mõtted on eelarves kajastatud.

Tallinna 2018. aasta suurimatest kuludest moodustavad 32% haridusvaldkond, 17% linnatransport ja 10% sotsiaalhoolekanne. Investeerimistegevuses moodustavad suurima osa teed ja tänavad, järgnevad haridus ja kultuur.

Rohkem raha heakorrale

Meie linnaosa eelarves on 25% enam vahendeid heakorra tagamiseks, mis tähendab rohkem võimalusi korrastustööde tegemiseks, võimalusi paremini hooldada parke ja tänavaid.

Koolid, huviharidus ja sport

Juba oma esimesel tööpäeval linnaosavanemana rõhutasin, et fookusesse tuleb võtta huviharidus ja koolid. Järgmise aasta eelarves on ette nähtud Tallinna Tondi Põhikooli hoone projekteerimine ja rekonstrueerimistööde alustamine.

Räägu tänava ümbrusesse planeerime juba lähiaastatel Kristiine kontserdimaja ehitamist ja selle kõrval asuva huvikeskuse Kullo renoveerimist. Minu soov on, et hakkaksime sealses kontserdisaalis tulevikus tähistama linnaosale olulisi tähtpäevi ja korraldama üritusi.

Mitmele poole rajatakse jalg-, korv- ja võrkpalliväljakuid.

Teede olukord paraneb, lisanduvad uued parkimiskohad

Suurematest teeobjektidest lähevad järgmisel aastal töösse näiteks Energia tänav, kuid liiklusohutuse seisukohast parendatakse ka Tammsaare tee–Tondi tänava–Rahumäe tee ristmikku. Uus aasta toob ka Löwenruh' pargi rekonstrueerimise; sinna lisanduvad uus parkimisplats ja jalakäijatesild. Järgmisel aastal alustame ka Sõpruse pst 5 hoone renoveerimisega.

Eesti Vabariigi juubeli üritused

Linnaosa on ette näinud ka lisavahendeid Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamiseks. Planeerime varasemast suuremaid üritusi, nagu näiteks Eesti Vabariigi aastapäevale ja taasiseseisvumispäevale pühendatud kontserdid, 100 lillepeenart Lilleküllа, vastlapäev ning Vabariigi sünnipäevale pühendatud rattaretk. Tondipoiste ausamba vahetusse lähedusse rajatakse Tondi sõjakooli memoriaal.

Loomulikult on eelarves Kristiine linnaosa puudutavaid ridu rohkem; tõin välja vaid mõned olulisemad. Sooviksin siinkohal kasutada võimalust ja õnnitleda kõiki Eesti Vabariigi saabuva 100. sünnipäeva puhul!

Head sõbrad! Kõike paremat Teile saabuva aasta puhul – et Teie elus oleks võimalikult palju toredaid ja rõõmsaid hetki! Head saabuvat 2018. aastat!

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5, Kesknädal

Keskerakond Peipsimaal tõusutrendis

Möödunud kohalikud valimised olid Eestis oluline tähis teel permanentsele valimistetsüklile, kus ühed valimised ajavad teisi taga.

Riiklik haldusreform tõi kaardile uued omavalitsused. Need omavalitsused on senistest tunduvalt suuremad ning perspektiivis annavad erakondade poliitikale rohkem ruumi. Eriti oluline on see nendes piirkondades, kus Keskerakond seni oli tagasihoidlikult esindatud või polnud osaline võimukoalitsioonides. Üheks selliseks piirkonnaks oli ka Peipsimaa, kus tänaseks saame juba rääkida olulisest läbimurdest. Veel eelmises valimistsüklis said kaks Peipsimaa linna endale keskerakondlastest linnapea. Sellel oli ka tulemus, mis väljendus nüüd kohalikel valimistel.

Näiteks, Mustvee linnas sai Keskerakond seekord juba 46% kõikidest häältest ja 60% kõikidest mandaatidest. Ja seda linnas, kus veel viis aastat tagasi Keskerakonda kohalikul tasandil näha ei olnud.

Loomulikult olid need valimised, mis pidid panema kokku erinevad vallad ja linnad, väga keerulised. Suure Mustvee valla loomisel seisnes järeleandmine selles, et valimised ei toimunud ühes ringkonnas, vaid igas vallas eraldi, garanteeritud saadikukohtade arvuga. Ometi võimaldasid need valimised ka piirkonna kaugemates kantides Keskerakonnal seekord kanna maha saada. Tulemusega võib Keskerakond piirkonnas tervikuna rahule jääda. Pääseti võimule, tehti koalitsiooni. Saadi vallas rohkelt juhtivaid kohti, mis võimaldas vallajuhtimise juurde tuua kogenud keskerakondlasi naabruses olevast Jõgeva vallast.

Muide, koalitsioonide kompositsioon on kõikides Jõgevamaa valdades ühesugune – Keskerakonna osalusega.

Selge on tänaseks see, et järgmistel valimistel saab Keskerakond Peipsimaal veelgi rohkem mandaate. Keskerakonnal on selles piirkonnas tõusutrend, ning see on tähtis nüüd, minnes vastu Riigikogu valimistele. Esmakordselt üle pika aja on Keskerakonnal Riigikogu valimistel lootust võidule. Selle lootuse on toonud peaminister Jüri Ratas, kes on valijate seas erakordselt populaarne, olles üks väheseid erakondade liidreid, kes näiteks otsestel presidendivalimistel pretendeeriks kindlale võidule.

Max Kaur, Mustvee

Tartumaa jõulupidu lõppes ilutulestikuga

Keskerakonna Tartumaa piirkond pidas seekord oma jõulupidu Rõngu trahteris. Kohal oli ligi 80 erakonnaliiget maakonna eri nurkadest. Kõik oli nii nagu peab: seapraad, verivorstid ja hapukapsas ning kõik said jõuluvanalt kingi. Erakonna esimees, peaminister Jüri Ratas oli samal ajal Brüsselis EL ülemkogul ja saatis erakonnakaaslastele sealt terviseid. Õhtu lõppes vägeva ilutulestikuga.

Peeter Ernits,
KE Tartumaa piirkonna esimees

Ka naljas võib olla tõsine tõde

Liiga soliidses seltskonnas nalja teha ei sobigi. „Prisma" kauplustes üles riputatud reklaamid, millel mossis poiss, kel raamat käes, ja kes, nägu pettumust täis, hüüatab: „Jälle raamat!", ajasid ühe raamatusõbra paanikasse. Aga kui 8. detsembril „Õhtulehe" arvamusküljelt lugesin Mart Soidro juba pikemat lugu, kus ta võtab appi veel Mart Juure, kes ka isegi naljamehena tunnetas ohtu raamatule, nägin mina nendes reklaamides hoopis toredat lastenalja. Kartes meedias lõkkele löövat uut kampaaniat *a la* ahistamine, ja kuna olen taolist kingituste-„tragöödiat" ka ise läbi elanud, pean õigeks siin mõnda selgitust ära tuua.

Minu lapselaps, paariaastane tüdruk, sai sünnipäevaks palju kinke; ka kolm nukku, üks ilusam teisest. Kolmandaga tuli ta mossitades minu juurde: „Oh, jälle nukk!" Ilmselt väsitasid kingitused lapse ära. Hiljem selgus, et tüdrukule nukud ei meeldinudki! Praegu on ta ühes Ameerika ülikoolis matemaatikaprofessor, teadusdoktori kraadiga.

Või teine näide: mu raamaturiiulis on kaks kõige kallimat ja kaunimat raamatut, mille sees on pudelid kallite jookidega. Kas peaksin olema solvunud? Eriti praegu, Ossinovski karskusaktsiooni ajal saab nendega nalja. Muidugi oleks naljakas ka see, kui raamat oleks pudelis.

Meie reklaamides ongi nalja vähe. See tundub olevat ka vähevaimukas.

Ärge kartke raamatu pärast! See on nii klassikaline nähtus, isegi kõrgemal naljast. Aga juba paarkümmend aastat tagasi üllatas mind õpetajatest abielupaar, kel olid koduses raamaturiiulis vaid atlas ja kingitud kunstialbumid, neidki veidi üle kümne. Kui naljatades sellele vihjasin, kutsus ta mind oma tuppa, kus ta võis vabal ajal lesida diivanil, ja näitleja luges talle ette vajalikku raamatut – elektrooniline raamat oli pooleli.

Teatavasti käib suurtes raamatukogudes raamatute salvestamine digimällu, mis esiteks võtab vähem ruumi ja ühtlasi päästab meie planeedi metsad hävingust. On küsitav, kui kaua ajaleht,

raamat jm pabertrükised veel kestavad. Juba meie kaasaegne noorsugu kasutab nutitelefoni. Paari-kolmeaastastelgi, kes ei oska veel lugeda, on arvuti käsitsemine selge. Neile ongi raamatud minevik – mobiililt saab kõik väiksema vaevaga kätte. Ja need noored pole kultuurivaenlased!

Kunagised kivitahvlid ja pärgamendirullid on muuseumides aukohal, kunagi on seal ka trükitud raamat. Ta on juba praegu jäänud tehnikale jalgu. Raamatuid trükitakse palju ning me ei jaksa niipalju ehitada nende jaoks hoiuruume ning raamatuid on kulukas kaitsta tuleohu, uputuse, ajahamba jpm vastu.

Vabandan Soidro ees, kuid ilmselt on temagi juba jäänud jalgu elektroonika tormilisele arengule. Minagi lausa jumaldan paberit ja pliiatsit. Joonistan ja kirjutan käsitsi, mitte arvutiga. Joonistamisel veel vabandab mind välja käsitsi, manuaalselt teostuv, kunstiline tunnetus.

Kui me rohkem kasutaks huumorit, jääksid ära erakondade kaklused ja igasugused kampaaniad, mis ei saagi kuhugi viia ega kasu tuua. Olemas on huumoriravi!

Olen kuulnud kinost väljujat ütlemas komöödiafilmi kohta: „*Mögggа!* Möga kolme g-ga!" Aga mõnel juhul on üks või koguni kõik kolm g-d ütleja enda kapsaaias.

Üks mu kooliõde oli õnnelik inimene, sest naeris üht nalja kolm korda. Esmalt siis, kui kuulis anekdooti, teine kord selle edasirääkimisel, kolmandat korda siis, kui talle sisu ära seletati.

Veel üks õpetlik lugu tõsielust. Kuulen pargis sillerdavat mudilasenaeru. Kui see kestab juba pikemalt, näen pargipingilt liivakasti kõrval tõusmas vanaema, kes läheb uurima, mis toimub, ja kohe katkeb naer nagu lõigatult. Selgus, et väikese tüdruku juurde oli lennanud suur põrnikas, kes kukkus kohevas liivas selili. Sibades jalgadega, ei õnnestu tal, hoolimata sellest, et plika teda heinakõrrega abistab, kuidagi jalgele saada. See toiming on aga nii koomiline.

Memm võtab sitika pihku ja paneb piirdelauale, kust see ka kohe vurinal lendu tõuseb. Vähe sellest, et lapse lustimine lõpetati – teda süüdistati ka loomapiinamises!

Aitab naljast, on ju advendiaeg! Prantslastel on tore ütlemine: hea nali sobivat isegi ämma matusele!

Raamatusõpradele lohutuseks niisugune lausung: inimkond jätab naerdes hüvasti oma minevikuga…

Hugo Hiibus,
Huumoriliidu liige

Nädala juubilar REIN AREN 90

Suuri loojaid ühendab siiras lapselik uudishimu ja igivärske fantaasialend. Pühendumus uudishimule on eriti oluline näitlejate puhul, kes tegelevad kirjanduslikele tegelastele elu sisse puhumisega. Lapselikult jonnaka visadusega ja õhinapõhiselt peavad nad pidevalt urgitsema inimhingede sügavaimates hingesoppides, vastandades kõrgeid ja madalaid tunge. Detailideni juurdleva näitlejaisiksuse üks ere näide on Rein Aren.

Rein Aren sündis 25. detsembril 1927 Tallinnas. Isa oli raudteelane, mis tollal tähendas korda ja täpsust. Ema on poistele alati hingekasvatajaks olnud. Võibolla lasteaiakasvatajast ema elukutse istutaski igavese uudishimu viljaka seemne tulevase mitmekülgse tundliku kunstiinimese alateadvusse.
1940. aasta septembri lõpul asutati Tartus nõukogude võimu poolt endise kunstikooli „Pallas“ ruumides ja ülevõetud varadega Konrad Mäe nim. Riigi Kõrgem Kunstikool. Selle õppeasutuse töö katkestas sõjategevuse jõudmine Eestisse 1941. aasta suvel ja alanud Saksa okupatsioon.
1942. aasta sügisel avati „Pallase“ ruumides (praeguse hotelli „Pallas“ asukohal) kunstikool Kõrgemate Kujutava Kunsti Kursuste nime all, kuhu 15-aastane Rein Aren astus skulptuuri õppima. 1943. a. septembris rahuldati Kursuste direktori Arnold Matteuse taotlus nimetada õppeasutus Kõrgemaks Kunstikooliks Pallas. Õppetöö selles lõpetati 1944. aasta aprillis.
25. augustil 1944 hõivasid Nõukogude väed Tartu. „Pallase“ kunstikooli hoone põles maha. Säilisid vaid keldrikorrusel olnud esemed. Põlenud „Pallasest“ päästetud skulptuuritarbed, ahjud jm kasutamiskõlblik viidi korporatsiooni „Ugala“ ruumidesse Hans Heidemanni (end. Julius Kuperjanovi) tänavas. Kindlasti oli päästjate ja kolijate hulgas ka nooruke skulptuuritudeng Rein.

15. novembril 1944 alustas tööd Tartu Riiklik Kunstiinstituut. Rein Aren lõpetas selle kooli 1946. aastal. Seejärel oli ta paar aastat „Vanemuises“ koorilaulja ja balletitantsija. Noorem vend Väino astus ilmselt Reinu eeskujul „Vanemuise“ balletistuudiosse, jõudes välja „Estonia“ lavale.
1948. aastal loodi Moskvas, Lunatšarski-nimelises Riiklikus Teatrikunstiinstituudis (GITIS) eesti stuudio. Järgmisel aastal siirdus sinna õppima ka Rein Aren. Kursuse lõpetasid 25 noort. Neist tuntumad on Ervin Abel, Virve Aruoja, Ita Ever, Tõnis Kask, Kaljo Kiisk, Grigori Kromanov, Arvo Kruusement, Silvia Laidla. Moskvas erialase kõrghariduse omandanutena hakkasid nad edukalt arendama Nõukogude Eesti teatrit, filmikunsti ja televisiooni. Luues rahvuslikku kultuuri, pidasid noored oluliseks koostööd vanade meistritega ja põlvkondade sidusust.

21-aastane Rein armus Odessast pärit teatriinstituudi-tudengisse Jelena Blinovasse. 1950. aastal tulid nad koos Tallinnasse ja asusid tööle näitlejatena – Jelena Vene Draamateatris ja Rein Eesti Draamateatris. Samal aastal nad abiellusid ja elasid koos, kuni surm neid lahutas.
Kultuuripedagoog Tõnis Rätsep on öelnud, et annet Eestis ei andestata. Üle kahekümne aasta töötas Rein Aren Eesti Draamateatris. Väljapaistvalt üliandekas ja õrnahingeline näitleja põgenes 1973. aastal kadedate pistrike intriigide tõttu Vene Draamateatrisse pagendusse. Kuus aastat hiljem tõi peanäitejuht Mikk Mikiver ta tagasi koduteatrisse, kuhu jäi elu lõpuni.

Oli suur õnn, et nõukogude ajal sai Eesti Draamateatri kirjandusala juhatajaks tugeva kultuurivundamendiga luuletaja Paul-Eerik Rummo. Tänu Rummo valikule ja tõlkele hakkas Mikiver lavastama Draamateatris kaasaja maailmaklassikasse kuuluva inglise dramaturgi Edward Bondi näidendit „Bingo“. Rummo põhjalik, rahvast hariv kavaleht sai Teatriühingu 1979/80. aasta eripreemia.
Mikk Mikiver oli loomingulises tippvormis. Lavastuses mängisid Eesti kõrgliiga staarid: Jüri Järvet – Shakespeare// Rein Aren – Vanamees// Martin Veinmann – Poeg// Hans Kaldoja – William Combe// Aarne Üksküla (külalisena) – Ben Jonson// Juhan Viiding – Wally// Enn

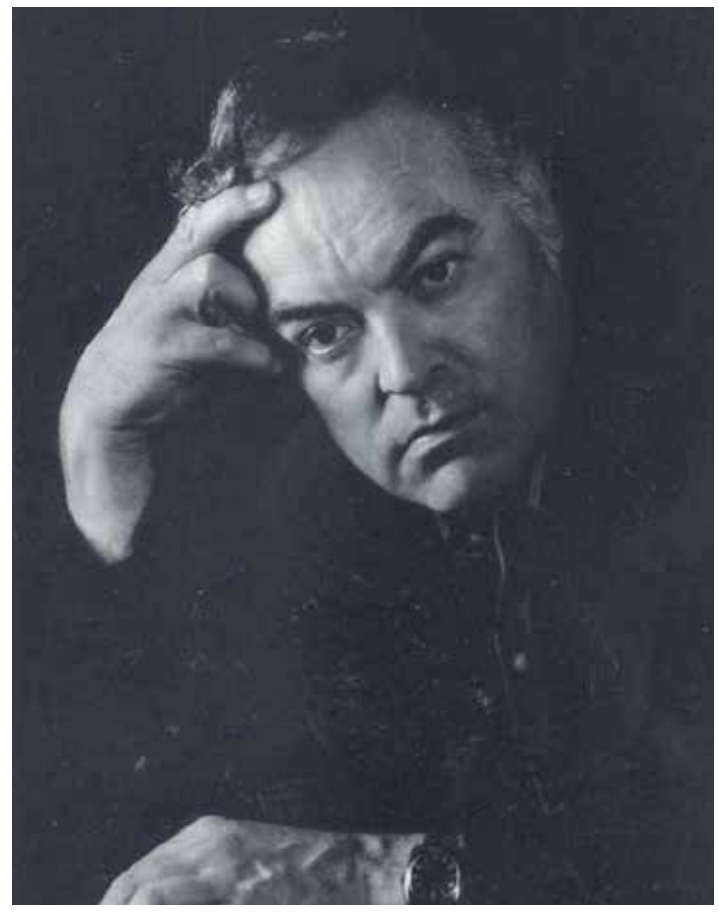

Klooren – Jerome// Velda Otsus – Vana naine// Mari Lill – Judith// Elle Kull – Noor naine// Ester Pajusoo – Joan. Mitmed selles lavastuses osalejad said Teatriühingu aastapreemia.

Olen pidanud kujundust ja kostüümi üheks tervikuks ning sellepärast kavandanud nii teatris kui ka filmides dekoratsioonid, kostüümid, grimmi ja soengud ise, võimalusel kaasates ergast noort loomingulist assistentuuri. „Bingo“ ehitasin üles vastandamisele – ülimalt modernses lavaruumis tegutsevad filmiliku detailitäpsusega ajastukostüümides ajaloolised isiksused.
Joonistasin kodus Järvetile Shakespeare'i kostüümi kavandit. Ants Eskola vaatas mu kavandit ja ohkas vaikselt. „Mis viga?“ pärisin. „Oleksin tahtnud Hamletit ka ajaloolises kostüümis mängida,“ ütles Ants. Voldemar Panso „Hamleti“-lavastuses oli Mari-Liis Küla valinud päevamoes oleva dekoratiivse terviklahenduse. (Küla õppis teatrikunstniku eriala Voldemar Haasi käe all Tallinnas, samal ajal kui Aren harjutas Tartus skulptuuritegemist.) Ants Eskola ja mina olime erinevatel aegadel õppinud samas kunstikõrgkoolile ostetud ajaloolises majas Tallinna keskklinnas. Tänaseks on hinnaline plats kunstikoolimajast ära puhastatud ja reserveeritud äripinnaks. Olen tähele pannud, et ainult kunsti õppinud näitlejad oskavad tähelepanu pöörata kostüümi tähtsusele rolli olemuse lahtimõtestamiseks. Olen Soome teatrilavastajaga töötades kogenud, et Eesti omad ei osanud tookord anda lavastuskunstnikule visuaalset karakteri lähteülesannet kostüümilahenduseks.
Rein Aren oli rollijoonise otsinguprotsessi tihedalt sidunud kunstnikuga. Istusime tunde Draamateatri teise korruse kohvikus ja arutasime „Bingo“ kostüümi detaile. Kuna olime mõlemad kunstniku kõrgharidusega, siis valdasime visuaalse eriala professionaalset nooti. “Detail on Jumal,“ tavatses Rein öelda.
„Vanamehe“ rolli kostüümi puhul muutus oluliseks detailiks müts. Läksime siis koos teatri kostüümilattu. Rein proovis paari tunni jooksul üle neljakümne mütsi. Nelikümmend erinevat rolli läbi mütsi! Oli see vast kostüümikunstnikule teooria kõrvale võimas praktiline püstolkursus!

Tänu Mikk Mikiveri positsioonile EKP Keskkomitees oli Eesti Draamateater nihverdanud eriloa esineda kapitalistliku maa autori näidendi lavastusega „Bingo“ temperamentse ja sügava kultuuriga vennasvabariigis, Gruusia pealinnas Thbilisis. Järveti ja Areni stseenid rahast ja surmast olid maailmatasemel dramaturgiga võrdsel tasemel. Kui etendus lõppes, tõusis publik saalis püsti ning aplaus kestis ja kestis… Need ülevad hetked on kaduva kunsti loojatele nähtamatute pingutuste ihaldatuimaks palgatäheks.

Poeetilise näidendi „Sonatiin paabulinnule“ lavastas Mikk Mikiver 1982. aastal Eesti Televisioonis, osades Draamateatri esinäitlejad Ita Ever, Heino Mandri, Rein Aren, Helle Pihlak ja Milvi Jürgenson. Helle haruldane fotogeenilisus oli mulle telelavastuse suurim avastus.
Oli suvi. Rajasin ateljee-stuudio vundamenti Piritale, TOP-i vastas. Käisin tihti ehituse lõunavaheajal üle jõe rannaõllekas, kus paljud kultuuriinimesed kokku said.
Kord nägin Rein Arenit sääl energiliselt suhtlemas. Mind nähes viipas näpuga. Teadsin küll, miks – oli ju meil mõlemal Mikiverilt saadud slovaki autori Osvald Zahradniki sümbolistliku näidendi „Sonatiin paabulinnule“ tekst. Reinul Marian Belani ja minul kunstniku roll. Juhuslik kohtumine sai saatuslikuks. Lasime fantaasialinnud lendu. Olen märganud, et mida suurema kaose tekitad stardis, seda üllatavam on loomeprotsessi korrastatud tulem. Loominguline teekond on kunstnikele kõige inspireerivam aeg. Jõudsime arutelus Reinuga uuenduslikule lähtetasandile. Pakkusin režissöörile totaalselt ebatraditsionaalse lavastuse terviklahenduse. Saatuse tahtel Mikk nõustus sellega.
Ühel heal hommikul helises mu lauatelefon. „Kas saame poole tunni pärast Viru ees kokku?“ Saimegi. Oli näha, et Mikk oli tsipa vindine: „Lähme sauna!“ Sisenes Viru klaasuksest ja hakkas tuttavlikult treppidest allapoole liikuma. Selgus, et olime Reinuga Mikule korraliku kunstnikukeskse režiipiruka küpsetanud. Mitmepäevases arutelus selgines Mikul lavastajakontseptsioon.

Kui Mikiverilt õppisin Viru saunapäevadel näitleja lavastamise kunstitõdesid, siis Aren õpetas mind väärtustama inspiratsiooniprotsessi – teekonda kaosest loomingulise korrani. Suur õnn, et lavastus „Sonatiin paabulinnule“ on ETV arhiivis säilinud. Rein Areni juubeli puhul võiks lavastust üle hulga aja värske pilguga vaadata.

Jõuliselt maskuliinse näitlejaisiksusena jättis Rein Aren meie teatrilukku unustamatud rollid: Peer Gynt (H. Ibsen „Peer Gynt“, 1962), Vanamees (Edward Bond „Bingo“, 1979), Jakob (Kruusvall „Pilvede värvid“, 1983), Timotheus Bock (Kross „Keisri hull“, 1984) jpt. Teatrinäitlejad ning fännklubilised saalis vananevad koos. Jäävad vaid muuseumide ja surnuaedade arhiivi juhufotod, mis ei anna hingetunnet elavast – siin ja praegu – kunstiliigist.

Tänu rohkem kui 30 filmirollile võime Eesti Filmi Andmebaasi abiga leida liikuvaid pilte juubilar Rein Arenist, kelle sünnist möödub sel nädalal 90 aastat. Filmides püsib meie armastatud näitleja elavana ka uutele põlvkondadele.

Tõnu Virve,
teatri- ja televisioonikunstnik

Hüvasti, Aadu!

AADU BIRNBAUM
(17.02.1938–7.12.2017)

Taas on mu telefonis üks number, mis enam kunagi ei vasta. Ja nüüdsest on mul ka üks *Facebook*'i konto, kus kirjavahetus on katkenud. Soliidsest east hoolimata oli Aadu noorusliku hingega mees. Tema suhtluskanaliks oli internet – *Facebook* ja *Skype*.
„Saadan oma lapsed internetiavarustesse rändama ja, mine tea, äkki leidubki mõnele neist ka kohake kellegi südames,“ kirjutas Aadu oma kodulehe sissejuhatuses.
Aadu laule on laulnud nii Georg Ots kui ka Ivo Linna („Kodutunne), nii Kalmer Tennosaar („Kajakad“) kui ka Vello Orumets („Minu meri ja maa“), kõige rohkem vast Toivo Nikopensius. Ta noppis auhindu nii Eesti Raadio estraadilaulude võistluselt ja Valge Daami lauluvõistluselt kui ka konkursilt „Meri, mehed ja maa“.
Aadu ansamblid olid *Ratex*, *Viljandi jazzsekstett* ja *Holarid*. Viimasest arenes hiljem välja *Suveniir*. Aadu oli Tartu Jazziklubi president ja kureeris omal ajal seal koos käinud noortebände. Oma lemmikžanriks pidas ta *jazzi* ja saksofonistina mängis läbi suure osa *swing*iklassikast.

Kuigi avalikkus tunneb Aadu Birnbaumi armastatud laululooja ja džässimehena, oli Tartumaal Konguta vallas elanud mees samas väga tundliku ühiskondliku närviga. Alatihti vahetasime temaga mõtteid Eesti poliitilise hetkeseisu ja tuleviku teemadel.
Aadu Birnbaum oli Keskerakonna aktiivne liige ligi kakskümmend aastat.

Keskerakonna Tartumaa piirkonna nimel
Peeter Ernits

Tartu teated

Neljapäeval, 28. detsembril kl 14 saavad KE Tartu büroos kokku seeniorid.

TELLI KESKNÄDAL
Helista 617 7717 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee